

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit
örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei
a világháborúban

WOINOVICH EMIL
cs. és kir. gyalogsági tábornok
vezetése alatt szerkesztette
VELTZE ALAJOS
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.
hadilevelár osztályfőnöke.

Közreműködtek:
REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédtusár-alvezredes
BENEDEK ELEK és
BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Kinek van szeplője?

Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arcán?
Az használja teljes bizalommal
Rozsnyay Szeráj arczenőcsét,

mely egyedül szer az arc tisztítására, szeplők, miliumok, pattanások eltávolítására. Használatára az arc pár nap alatt bárszín-puhára és hófehérre változik. Egy kis tégely ára 50 fill., nagy tégely 1.00 K. Hosszúvaló csippen ára 1 kor. Szappan Szeráj krémje ára 1.20 K. Szeráj poudre, az arcporok gyöngye, doboz 1.40 K, fehér, rózsás, sárgás és testszínlben.

Készíti: Rozsnyay M. Gyógyszertár, Árad, Szabadság-tér 8.

Most megjelent
érdekes ujdonság:

A sárga kérdés

Emberföldrajzi és
politikai tanulmány

Irta: SEBŐK IMRE dr.

Ára 1 korona 50 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvtárban

Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmévilága. I. Gaal János, Beöthy Zoltán, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai. Kötve K 1.60
2. A szikratávíró. A Slaby tanárnak a német császár előtt tartott felolvasásai után átdolgozta Kreuzer Géza mérnök. Kötve K 1.20
3. A természettudomány fejlődésének története. Két kötet. Irta Wilhelm Bölsche, ford. Schöpsfin Aladár. Kötve K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula. Kötve K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta Heinrich Lhotzky, fordította Schöpsfin Aladár. Kötve K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta I. A. Hobson, fordította dr. Sádó Zoltán. Kötve K 2.—
8. A szociológia vizsgálata. Irta G. Palante, ford. dr. Mikos Lajos. Kötve K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta Le Bon, ford. Balla Antal. Kötve K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művészetéről. Összegejtötte Paul Gsell, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta René Gillouin, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
12. Széchenyi eszmévilága. II. kötet. Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaal Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60
13. A francia irodalom főirányai. Irta G. L. Strachey, angolból ford. Schöpsfin Aladár. Kötve K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta Svante Arrhenius, fordította Polgár Gyula. Kötve K 2.—
15. Az ember helye a természetben. Irta Lenhossék Mihály dr. Kötve K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta Rudolf von Eucken, ford. Schöpsfin Aladár. Kötve K 2.—
17. A gondolatszabadság története. Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor. Kötve K 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R-T-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet
Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Előszóval ellátta:
GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeit írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSÓ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r-t-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvtárban.

Érdekes ujdonság!

legyőzhetetlen
ország

Irta: Dödy

Ára 2 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvtárban

37. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 10.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is eszolandó.

BRASSÓ LÁTKÉPE. — Erdélyi fényképe.

SZENT BORBÁLA KÉPE.

REGÉNY. — IRTH HAVAS JÁNOS.

(Folytatás.)

Bent nyomban megszakadt minden zaj. Szabóné és Rózi meglepődéssel, kíváncsisággal fordultak a hang felé, az anya meg is indult arra s az ajtónál találkozott Edittel, ki nyakába ugrott, alig lehetett megvédeni a szabóollótól.

— Honnan tudod?

— El és ír, — lelkendezett Edit s ekkor nagy mosolygón és ragyogón a háta mögött termett Gabi, az előszobából rontott be, hátán lógott félig lecsatolt táskája.

— No hála Isten!

— Miért hálálkodol? — kérdezte tőle Mayer.

Hát hogy Éjszem herceg megkezdte. De, — tette hozzá megcsappant örömmel, — még elviszi. — Aztán férfias energiával: — Nem engedem. Jöjjön ő ide.

— Mi ez? — csodálkozott este Gábor, mikor értesült a felfedezésről, — hát még mindig? Hát nem Medeket szeretted?

— És azt hiszed, — csodálkozott Rózi, — hogy most egyszerűen visszavonod mindazt, a mit nem mondtál ki s mégis mondtál szemeddel és tetteiddel?

— De hát csak nem gondoljátok, hogy ez változtat valamit a dolgon Medekkel? — kérdezte az anya.

Edit lehajította fejét és nem felelt. Szégyenkezett.

— Találkoztam Medekkel, — szólt Gábor, — és azt mondta, hogy holnap eljön, szeretné, ha én is itthon volnék s úgy mondta, mintha igen komoly czéllal jönne. Legalább én így gondoltam. Edit felemelte fejét s ránézett mély tekintettel.

— És Edit nagyon jól tudja, hogy mindennek megvan a maga következtése, az ő viselkedésnek is, — folytatta Gábor.

— Medek le is vonta a konzekvenciát, — tette hozzá Rózi.

— No, de hisz Edit jól tudja, hogy ha Medek megkéri, csak egy szava lehet, máskülönben magamagát kompromitálta, — szólt az anya egyeztetően.

— Az egész társaság, a ki csak ismer, beszélt, hogy Edit mennyasszony, nem is említve a grófnőt, kinek, úgy látszik, régi terve, — jegyezte meg Rózi.

— A férfi rendszerint akkor kéri meg a nőt, mikor már határozottan számít igenre, kosárra semmi szüksége, — beszélt Gábor, — s az ilyen komoly úri leányhoz, mint te, nem is közelít ennyire, czéltalan flirt kedvéért.

— Azt sem gondolná senki, hogy nem Medek hagyott itt téged, — fűzte tovább Rózi.

— De hisz Edit nem is mondta, hogy nem, egy szóval se, — szuggerálta Gábor, — ilyen értelmes, művelt, komoly leány különválasztja a gyermekálmot az élettől. Logikája is több, hogy ne számolna a saját viselkedésével. Még azzal is számolnod kell, hogy mi is felelősek vagyunk, a mi meglehetősen szolid családi életünk is garancia volt, hogy itt nem játszanak vele. No, de ez mind felesleges szó, hiszen hozzá még Medekhez, úgy-e?

Edit arca előbb piros volt, most megint sápadt, de azért, bár minden porczikája reszelt, mégis szilárd hangon mondta:

— Holnap reggel felelek.

— Előbb kellett volna gondolkoznod, — morogott Gábor.

Rózi is helytelenítően húzta össze homlokát.

— Hagyjátok csak, — mondta Szabóné, — lecsillapul, kialszik az izgalma és józan lesz. Hanem az a Mayer otthon ülhetett volna földfedésével.

Edit ágya szélén még sokáig beszélt az anyja.

— Szeretem Valodját, — suttogta Edit.

— Édesem, harmincz éves nő vagy, a kit okosnak és kifogástalannak ismernek. Ne légy egyszerű szentimentális. Hiszen úgy-e, ajkaid biggyesztetted mindig, ha olyan regényt dícsértél, melyben érzélgős szereplők voltak. Asszony lesz

belőled, jó viszonyok közt, ügyes, derék férjhez lesz s gyermeked, ez a szép, nem az ábránd, a szappanbuborék. Tudod, gyerekorodban sem szerettem, ha szappanbuborékot fújtál.

— Igen, mert nedves szájuk maradt és szappanszaguk volt, de én szerettem fűjni, mert szépek voltak.

Edit be sem hűnta szemét ezen az éjszakán. Elgondolt mindent, a mit elgondolhatott ilyenkor, többféleképpen is ellentmondott önmagának, míg végre reggel hatkor elaludt.

XVII.

Mikor Medek hazaérkezett, kis meghívó várta, messenger boy hozta Klemitől. Feltűnt neki az ünnepies forma. Mi lelte a szép asszonyt? Ma menjen hozzá? Épp ma nem. Majd csak már Edittel, elviheti oda, miért ne? Ha ugyan kedve lesz hozzá... azért, hogy Klemi Medek barátja is volt, hisz úgyis mindennap együtt kell lenniök az iskolában, bár nem igen szereti Klemit, úgy vette észre. Vajjon az asszonytól, elejtett szavából nem tudhat meg valamit, a mi útba igazíthatja, a mit értékesíthet Edittel szemben? A nők, ha nem is szeretik egymást, bizalmasabbak egymáshoz, mint a férfiak. Elmegy.

Klemi meleg hatású, erős lila házruhában fogadta, mely nagyon jól illett színes arcához s a crêpe de Chine omló, fényes anyaga teljesen érvényesítette üde asszony-alakját. S a mi leginkább szépítette, az a diadal volt, hogy ime, eljött, csak hívti kellett, a kit ma délután együtt látott, elég meghittén, Edittel. Villamosra várak s nem vették észre, hogy ő elrobogott előttük. Medek körülnézett.

— Vendégeket hívtok mára?
— Csak egyet. Medek Lőrinczet.
— Akkor minek a túlnünnepies kártya?
— Gondoltam, ritka vendéget meg kell becsülni, hogy eljőjön.
— Ugyan minek magának Medek Lőrincz? Van elég mindenkije.

— Igaz. De ma ez volt a szeszélyem. Hanem talán leülhetne. Mit nézi azokat a könyveket? Nem magának vannak ott, maga tudja, hogy nem olvasok.

— Igaz. De most ez a szeszélyem. Kitől kaptak kölcsön ezt a komoly regényt?
— No, megtalálta. Hát Edittől...

— Hány lapot olvasott belőle?
— Ej, miket beszél? Hát nem azért, hanem megtetszettem egy eleven frónak, a nevét nem mondom, mert én diszkrét vagyok s nem tudtam még, hogy nekem mit ér a pasi, hát egyelőre csak kölcsön vettem könyveket.

— No meg azért, hogy ha fitymálja, hát: kölcsön vettem.
— Úgy van. Maga már majdnem ismer engem, barátom. De üljön le már, egyéb nincs Edittől, hiába kóvályog.

A férfi belevetette magát a nagy karosszékekbe, szemben Klemivel.
— Lőrincz!
— Tessék!
— Lőrincz!
— Parancsol?

— Csak szolgálatom, hogy ébredjen, ma álmódó s ez rosszul áll.
— Nincsenek álmaim, csak ma nem kurizálok.

— Fúj! és miért nem?
— Nincs hozzá hangulatom.
Klemi felállt, mellén keresztbe fonta karját s csinos skálát kacagott végig.

A férfi elhúzta a száját. — Ne kacagjon, — mondta unottan. — Maguk örökké kacagnak.

— Ha, ha, ha, hát mit csinálunk, mikor, — s a férfihez ment, két vállára tette két kezét és a szemükben nézett, — mikor felismertem az én büszke, merész Lőrinczemen egy holdkörös kis orosz hercegnő hangulatait. Menjen, menjen, magának már hangulatai vannak, maga már

nem tud semmit. Mikor utoljára beszélünk, azt gondoltam, milyen kár volna, ha ez az erős, parancsoló férfi egyszer azt hinné, hogy van nő, ki előtt meg kell hajolnia, vagy pláne za varba jönnie. Ilyennek csak parancsolni s mindig parancsolni kellene.

A férfi kihívó mosollyal nézett fel rá, egyenesen a szemébe.

— Csak gondolta ezt s csak mostanában? Ha jól emlékszem, volt alkalma tapasztalni is...

— S ha én... nem emlékszem? Akkor nem is volt. Az nem is maga volt, az egy el nem bágadt, éles szemű férfi volt, ki ha képzeld, sokkal szebbeket képzelt el, mint ez. Édesem, rég nem láttam, megöregedett. Nem volt beteg? Alighanem és szende ápolónő áhit.

Az asszony a férfi székeének karjára ült és az ujjai Medek hajában jártak.

— Menjen most. Ma unalmas. Hanem ha elég volt a leányból gyermekem, — s a két karjával átfogta Medek fejét. A férfi hirtelen megmozdult, lefejtette a két kezét s felállt...

— Ha megúnja a leányt, fiacskám, azt, a ki olyan nagyon leány, keressen megint egy szép asszonyt, ajánlom. Nem engem, én végkép meguntam.

— Még sohsem volt ilyen «elbűvölő» hozzám, mint éppen ma, — nevetett Medek. Még ekkor sem, tudja... És ismét leülve, visszahúzta Klemit a szék karjára.

— Mondja, miért nem szereti Editet? Klemi felállt.

— Én nem szeretem? Hiszen csupa báj az a teremtés. Bár alig töltötte be a harmincz évet, már egész bakfissá fejlett. Nem tudom másképp kifejezni: báj, báj, báj. Medek elkomorodott.

— Tudja, magának nem szabad őt gúnyolnia. Maguk, mert egy dolgot jobban tudnak náluk, gúnyolják őket. Pedig ez a szimpla, a maguk örökké ugyanaz szivárványegyenisége. A maguk vágya, húsága, ingatag jóakarata, közömbös gögje, sok gyűlölete, alázata a férfidurvasággal szemben s a maguk babonája. A többi, a hét színén, az érzéken túl rezgő, ő bennük van meg.

— Menjen fiam, szegény megrontott jó fiam. Úgy gondoltam, együtt töltjük az estét jól, vidáman. De hiszen már duplán lát, Editkértől többes számban beszél... majd csak megleszek magam.

Elmegyek, ha nem is küld. Béke velünk, drágám. Olyan nem mondott ma, a mire kíváncsi lettem volna, de hát ilyesmire maguk nem használhatók. Hanem azért, ha megengedi, pezsgőzni magához jövök majd szép asszony, néha. De egyelőre nem találkozunk. Üdvözlöm az írók.

— Köszönöm. Edit könyvét nem viszi magával? Jó munka, tegye a párnája alá... holnap felkérlek a leczkét Magától. És még egyet. Még se menjen úgy el, hogy azt higgye, én nem tudok filozofálni. Belőlünk annyit ismernek, a menyit jónak látunk, és ők jobban hasonlítanak hozzánk, mint gondolja, s fő különbség köztünk, hogy ők nem ismerik önmagukat, mi pedig igen... Adieu!

XVIII.

Medek nem tudta, hogyan magyarázza Edit iedségét s aztán a merevségét. Felt, hogy megcsókolja... hiszen azt leltíthatja nyugodt nevetéssel, de így megrémülni s annyira a rémület hatása alatt maradni... Nem gyermek... Vagy az ilyen nőkben mindig megmarad valami túlzó, gyerekes tartózkodás, mely visszariadt a tekintetemtől? A tekintetemben volt talán valami rendkívüli? Mit tudjuk mi, hogy mi van a szemünkben olyankor? De hogy a pillanat nem ragadta el... hisz arravalónak látszott a pillanat... Meg tudott fagnyi akkor... Semmi tűz nem volna benne? Éppen nem ezt figyeltem meg eddig. Irántam közömbös? Nem lehet.

Valahol elhibáztam, másképp kell velők bánni, mint a többiekkel, kikkel eddig dolgom akadt. Egészen másként... addig. Azután, ha az enyém lesz, a feleségem, úgy hiszem, önként eloszanak ezek az érzékenységek, vagy ha nem, hát kinevelem. Talán a népies párok jutottak eszébe, kik mellett elhaladtunk, a hely, a környezet izléstelennek tűnt előtte. Az évek eddig úgy röpültek el fölötté, hogy nem tanulta meg: ebben nincs nagy különbség az emberek között. Majd másképp lesz mindez. De nekem nem szabad többé elhibáznom, vezetnem kell, nem elriasztanom. Most már — ha folytatni akarnám így, csak mindjobban lehűteném. Ezt nem élvezhetném tovább. De a megkérés... az eljegyzés egy csapásra mindent megváltoztat... S elvégre, mire várok?...

Edit fáradt arccal jelent meg a reggeliző asztalnál. Feszülten várakozó pillantások fogadták. Hallgatniok kellett, míg a cseléd lány ki-megy, Gabit is kiküldték és sietniök kellett, ki-ki a maga munkájára.

— Döntöttem, — kezdte Edit, — és kérek; bízzatok reám az elintézés. Vágytam arra az életre, a mit mint kíváncsiat lefestettek, mostanában fokozottan hatott reám ilyen irányban minden. Azt hittem, elértem annyira Medeket, a mennyire az ilyen élethez kell s hittem, hogy elfeledtem a régi álmot. Talán, ha nem kapom tegnap azt a hirt...

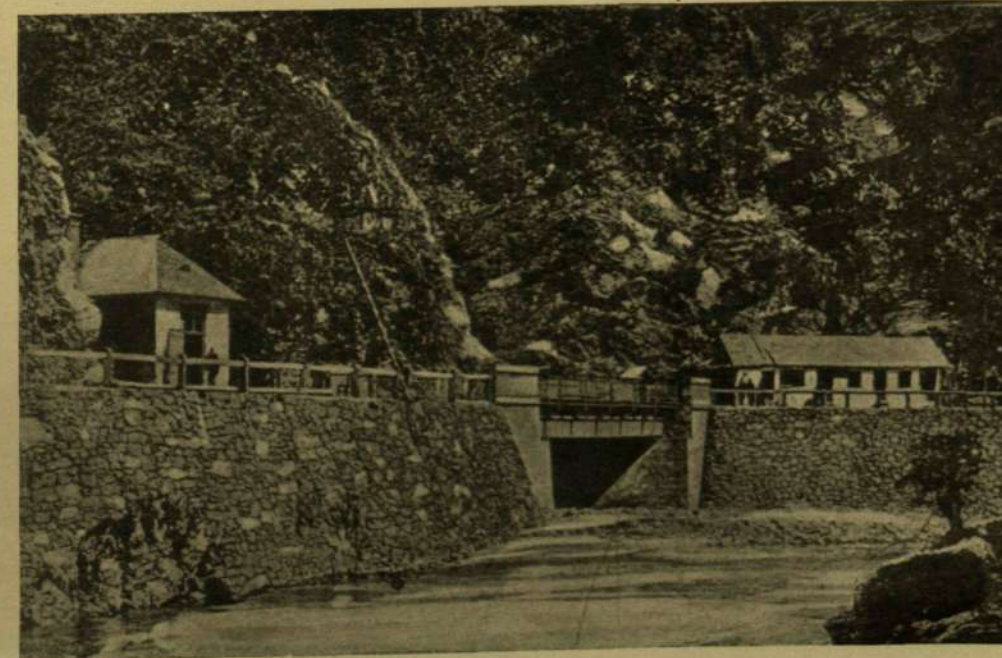
— Az... az, — sóhajtott Szabóné.

... Akkor csak asszony koromban lesz mindez ennyire világos, mint a hogy sok mással történik. De most már tudom. Szeretem Vilnovszkijt, kire egyáltalán nem számíthatok, de a ki miatt nem tudnék jó asszonya lenni Medeknek. Megrontanám az ő és mindnyájunk életét. Hogy Valodját szeretem s nem őt, ezt voltaképp még a könyv jötté előtt megtudtam egy kis jelenetünk kapcsán. És még valami... a sok tépelődés azt is megvilágította előttem, hogy úgy sem vagyunk egymásnak valók Medek és én, még ha szeretném is. Késői világosság, de vannak nők, a kik még később jutnak ehez, akkor, mikor már asszonyok s akkor vallják be önmaguknak, hogy a mi nekik mély és komoly az férjüknek semmiség. A meg nem értett asszony maga a hibás, mert mikor a szerelem és a jövő ígéretei elvakítják, maga is elnyomja aggodalmait, látását. De a gyötrődéseket el nem nyomhatja, csak halasztja... Medek és én nem vagyunk egymásnak valók.

— Ez mind üres beszéd, — méltatlankodtak.

— Nem az. Úgy-e, elkerülhetetlen a legjobb igyekezet mellett is, hogy egymásban hibát ne találjanak s rossz hangulatban kiméletlenül ne váljanak? Hiszen házastársak. Mit feszélyeznek magukat, emberi durvaságukat miért leplezzék? Mikor a férjem először mondana nekem nyers szót, mely hamar megjön s idővel szaporodik, elveszteném az önbizalmamat s életkedvemet örökre.

Gábor megnézte az óráját s felállt.

A MAGYAR HATÁR PETROZSÉNYNÉL.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK.

A SZURDOKI SZOROS PETROZSÉNY MELLETT.

— Ez gyerek, akárhogy van is az éveivel; vagy reá kell hagyni, vagy parancsolni kell neki, de tárgyalni nem lehet vele. Tudjátok, mi jutott eszembe? Okos Jutka a meséből, kit leküld apja a pinzébe, hogy bort hozzon a kérésnek s odalent sirva várja, hogy ha fia

találna lenni s az lemenne oda, hát fejére esnék valami szerszám, vagy mi van a falon... Üljetek mellé és segítsetek sirni, nekem mennem kell.

— Neked kellene Medekkel beszélned, — szólt Rózi az urához.

— Hát mondó a hugodnak, hogy halaszszá küssé a dolgot.

— Persze, nem is szabad elhírtelenkednie, — szólt rábeszélő az anya.

Edit a tükörnél állt, feltette kalapját, aztán visszafordult. Két piros folt égett az arcán, szeme alatt.

— Én meggondoltam, kissé későn ugyan, de nem elkésve s ez is az én dolgom. És semmi jóakaratu beavatkozás nem használ, mert úgy lesz, a hogy meggondoltam. Egyet ígérek, hogy ez volt az utolsó ilyen gond, a mit okoztam nektek. Úgy élek ezután, hogy ilyen szeleburdiságot el ne követhesek.

Tagoltan, biztosan beszélt. Gábor vállat vont, köszönt, fiát hívta, hogy mint rendesen, elkísérje az iskoláig, aztán megy a hivatalába. Szabóné könnyes szemmel, kissé hidegen válaszolt leánya köszönésére, Rózi kipirultan s kissé gúnyosan.

Jól esett Editnek az osztályát látni, hol senki sem tudott minderről s eltelt a délelőtt. Mikor kiment az iskolából, ott várta Medek. Eddig sohasem tette. Klemis látszott, hogy kellemetlen meglepetést küzd le, gúnyos volt a köszöntése, Medek pedig sietősen üdvözölte. Az asszony ellenkező irányban lakott, elvált tőlük.

Valami komoly melegséget érzett Edit a férfin, a mi nehezítette szívét.

— Editke, kis magyarázatot kérek magától. Tegnap a villamoson, — emlékszik? — miért borzongott úgy meg, mikor azt a túlbeszédes öreg arcot látta?

— Magam sem tudom egészen. Többször volt ez így mostanában. Az öregség... a vég...

— És maga alig élt a valóságban, mindent csak szellemileg élt meg. Nos, hát ennek vége. Megriadt tőlem is tegnap. Tehát az ifjúságtól is? De ez a megriadás nem igaz valami, én megküzdök vele.

— Már én megküzdöttem, — mondta Edit nagyon csöndesen, — és legyőzött. Hallgasson ide... Hibáztatni fog valamiért, bár én el-beszéltem régi szerelmemet. Nem mondtam, hogy elmúlt, azt se, hogy él még, akkor nem is tudtam, de maga nem is kutatta... nem vette komolyan.

— Nem is vehettem.

— Kérdés. Ki akartam nőni ebből az érzésből, belé akartam vetni magam abba az életbe, melyben nem érzik ugyan jól magukat, de melyből nem is kíváncsiok ki. Nem akartam többé kívül maradni s körülöttem minden azt hitette el, hogy már benne is vagyok. Tegnap egy név elég volt egy könyvjegyzék sorai között, hogy ébredjek. Megtudtam, hogy Vilnovszkij él s úgy szeretem, hogy senkit mellette, rajta kívül úgy szeretni nem tudok...

(Folytatása következik.)

NINCSEK SZEBB ÁLLAT A FECSKÉNÉL.

Elbeszélés. — Irta GAGYHY DÉNES.

A Gagy különös viz. Rendesen csak patak, forró nyárbán égetőre szárad fenékén a homok; de ha megvadul, tenger lesz belőle, rohanó árja előzöni a környéket és embert, állatot kiönt a fészkekből. Igazi arculatát azonban csak akkor mutatja, mikor a tavaszi eső nedvétől megdagad s enyhe júliusban langyos hullámai szeliden omlanak alább-alább kavicsos medrében. Tüköre úgy ragyog, mint a csiszolt gyémánt — a ki belétekint, elbájolva hallgatja csábító susogását.

Ki állhatna ellen a megejtő csalogatásnak? Kivált szerelmes szívű, csalódott, vágyó asszony. És fiatal, kiben a lobogó vér lüktető tánczát megállítja, legalább egy pillanatra, a hűvös hab puha simogatása.

A Báthy Domokos kertjén folyt keresztül, tarka, buja ágyat vetve magának virágból, reczés vizinövényekből, hulló falevelekből. A ház messze volt innen, messze a háta mögött, ősi tölgyek, sugár fenyők rejtették el. Csak egy széles, fűszegélyes út vezetett a parthoz, melyen kényelmes lépcsők estek a vízre.

Tul azonban a sövénykerítésen, a másik kertben, díszes kúria látszott, hosszu sor ablaka kíváncsian kacintott át a szomszédba.

Vass Miklósé volt a ház.

Eredetileg szintén Báthy birtok, Miklós nagypapa, Vass Máté házascdott oda, akkor osztották kettőbe a terjedelmes belsőszágot.

Vass Miklós és Báthy Domokos tehát unokatestvérek lettek volna nagypapáról és nagyanáról. Mégsem volt két nagyobb ellenség Udvarhelyszék tartományán, mint ők. A gyűlölet ugyan nem régóta keletkezett, friss volt még, alig esztendő, de gyújtó és kegyetlen szándéku, kivált a Domokos részéről. Ő azt hitte: rettenetes oka van öcsese üldözésére, tán az isten is megbocsátaná, ha valami gonosztat mívelne vele.

Mi bujkált a visszavonásuk mögött?

Mi bujkált volna? Mi szokott két férfit halálos fenekedésre hajtani egymás ellen? Talán valami undok, rusnya rém? Igen, két hunyorítva nevető szem, egy lázas ajak, a melyik odapadt mind a két legény bajuszára — egyikére talán édebben, mint a másikéra... Tán épen azé, ki elébe tilalomfát ázott a pap kezébe adott eskü.

A békétlenkedő atyafiak cselszövő istenrője szintén földi asszony volt, a Domokos úr hitese felesége: Lőrincz Klári. Hogy lett belőle Báthy Domokosné, annak csak isten a tudója, meg az apja, Lőrincz Márton, a vén gépész. Mert, hogy nem akart menni, ország-világ hallotta; még az

esküvő napján, mielőtt menyasszonyi ruhába öltözött volna, akkor is makacs szóval jelentette: ha megölik sem áll a pap elébe.

Szemébe mondta az apjának határozottan.

Márton uram nem feleselgetett, csak komolyan a lányára nézett s ezt kérdezte:

— Igazán nem mérsz?

— Nem!

— Ezekért sem? — mutatott fakó arczu, görnyeteg feleségére és a többi hat leányára.

— Nem megyek.

— Jó! — legyintett kezével az öreg és kifordult a szobából.

De csak egy percze, mert a másikban visszatért, kezében egy karikára varrt szíjjat szorongatva, melyet a cséplőgép kerekéről akasztott le.

— Mérsz? — ismételte fenyegetően.

— Nem! — csendült szilárdan a válasz.

— Ötöz fel! — parancsolta keményen az apa.

Klári nem mozdult.

— Ötöz! — rikoltott most haragosan.

A leány mégsem engedelmeskedett.

Látva, hogy haszontalan minden beszéd, Lőrincz Márton megsuhintotta a szíjját és irgalmatlanul végigvágott gyermeke vállán. Emezt elskoltotta magát a szégyentől és fájdalomtól. Anyja és testvérei közéjük rohantak és sírva kérelték mind a kettőt.

— Ötözöl? — kérdezte még egyszer.

— Ötözöl... — rimázkodtak mind.

Klári egy darabig állt, szemét homályos nedvesség öntötte el, szívén az áldozat keserű érzése sajgott végig, azután szótlanul utána nyult a széken heverő, ünnepi fehérruhának. Nővérei segítettek s ő magára vette. És odament a paphoz, a lakodalmas nép előtt nyíltan vallotta, ha akadozott is e közben, hogy szereti és szeretni fogja holtáiglan Báthy Domokost. És követte urát a házába, miként parancsolva vagyon az írás által. Engedte, hogy ölelje, hogy csókjaiban megfürösse, alázattal hajolt meg minden kívánságának, nem mutatta egy pillanatra sem, hogy lelkének utálat minden csók és belől sír, a midőn ajka mosolyog és kedveskedő, szerelmes szót ejt.

Domokos úr boldog volt a maga együgyűségében és ösztönös, vak szenvedélyében. Jó kedvében így nevezte Klárit: fecském. Nem is cserélt volna senkivel, még a főispánnal sem.

Csak...

Igen, valami mégis zavarta, nem volt egészen tiszta az örmé.

Féltette a feleségét. Nem általában, mert az ostoba emberek önteltségével azt képzelte, hogy különb legény nem sok van nála szép Erdély országában. Csak egytől féltette — Vass Miklós-

tól. Az emberek suttogtak, Miklós is elejtett régebben egy-egy szót, néhanapján Klári is olyan furcsa. Mintha olykor a könnypatakszenyét látná a szeme alatt s kacagása nem is kacagás volna, hanem zokogás...

Az asszony észrevette férje aggodalmát. Sejtette, hogy nem szabad a féltékenységet táplálnia, mert nem vezet jóra. Megfogadta, meg is tartotta híven, hogy minden alkalmat kerül, a mely gyanút ébreszthetne. Nem távozott hazulról, tán csak a templomba, akkor is mással. Megfosztotta magát minden szórakozástól, mi a fiatal nőnek mulatságot szerez, nehogy ingerelni találja társát. Ugyan fel-felcsapott előtte egy régi álomkép, melynek fényessége órákig elkápráztatta — de a kép háta mögül mindig kiemelkedett valami csúf, fenyegető összevisszaság: az öreg gépész zord alakja, a gépszíj, a száraz kenyér... És Klári elhessegette magától a bolondító álmot.

Ha valami történnék, hová legyen? Visszamenjen az apjához, kitől az ura megszabadította? A durvaságba, melytől ma is irtózik; a szegénységbe s a szükségbe, melyet már el is felejtett a dús bőség közepében?

Lőrincz Klára asszony volt, okos asszony és vigyázott magára. A módot megszokta, urához is hozzátörődött, így nem mondhatta életét épen utolsóknak.

Augusztus közepén, alkonyat táján együtt ültek a verandán. Báthy ujságot olvasott, Klári kötögetett. A nap, lehajlóban, épen rájuk szórt a legtűzebb sugarait.

— Borzasztó meleg van, — szólalt meg az asszony.

— Menj be a szobába, — ajánlotta Domokos.

— Ott rekedt a levegő, még rosszabb.

— Hát erdij a kertbe.

— Oda megyek, — felelt Klári és elindult.

Báthy tovább olvasta a lapot, épen érdekes politikai cikket. Mikor elvégezte, a tornác tetejére ágaskodva, letekintett a kert felé. Szemével a feleségét kereste, de nem lelte sehol. Helyette egy ismerős férfi arcát pillantotta meg a szomszéd ház ablakában.

Mint a gummilapda, akkora ugrott s valami fojtogató érzéstől kergetve, riadtan sietett a kertbe. Nem ment egyenesen, hanem oldalt kanyargott, bujt az asszony elől, nehogy meglássa. Tudni akarta: nem lappang-e csalás az a szava és cselekedete mögött? Tudni akarta: mennyi kétszer-kettő — tudni mindent, ha a világ összeomlik is...

A patak partjára érkezve, egy öreg almafa tövéhez húzódott, a mely elrejtette. Körülnézett és figyelt. Asszonya a garádics alsó fokán ült, térdig a vízbe süllyesztette lábát, mely a kristályos hullámok közül, mint a tubarózsa

szirma, féhéren ragyogott ki. A szemközti ház ablakán Vass Miklós hajolt át.

Báthy Domokosban a vér meghűlt. Azt hitte: tüstént összergyó, úgy kifogyott minden erő a lába szarából.

— A régi szeretőjének akarta hát magát mutogatni, azért jött! — nyögte keservesen.

Egy darabig csak sóhajtozott, de nem tudta, mit cselekedjék. Mikor azonban visszanyerte energiáját, rászegelte szemét az asszonyra és ügyelt minden mozdulatára. Az mereven ült, mint egy szobor, még azt sem lehetett leolvasni arcáról: tudja-e, ki leskelődik rá olyan mohón.

— Hátba mégsem! — csendesítette háborgó lelkét a boldogtalan ember. — Hátba... Hanem Vass Miklós megdöglök... Meg!

Óvatosan felszaladt a lakásába és vadászfegyverét vállára dobva, néhány pillanat múlva ismét búvóhelyére húzódott. A fa ágára fektette a puská csövét, hogy biztosabban löhessen. Hosszasan cselélt, azután lött.

Vass Miklós meglepődve kapta fel fejét, a mint mellette, az üvegtáblán keresztül, elfütyölt a golyó. Nem bukott az ablak fájára, a mint bátyja remélte. De ott maradt állva és kereste, hogy ki vadászik rá; majd félrevonult a vastag fal mögé. Tán sajnálta fiatal életét, vagy elégnék vélte bátorsága kimutatására, hogy ennyi ideig tartotta magát czeltáblának.

Báthy Domokos nagyot káromkodott.

— Reszkett a kezem, — dörmögte. — A homloka közepét néztem, mégis eltévedt az a hunczfut golyó. Baj, de nem mából áll a világ...

Vontatott lépésekkel újra bedöcögött a házba. Klárit már ott találta — azonkép, mezitláb, a hogy rémületében kipattant a vízből, a fegyverdörrenés hallatára. Sápadt arcáról a szörnyű ijedelem leritt, hangja egy árnyalattal mélyebbé vált és szinte rezgett, midőn megszólalt:

— Mi történt?

— Semmi, fiam, — felelt Báthy közömbösen, de tekintetét mélyen beleásta az asszony lelkébe. — Csak akart történni. Hanem az ördög beleavatkozok néha Isten dolgába és elrontja.

— Azt hiszi, hibás vagyok? — szakította félbe.

— Nem tudom. Lehet, hogy az; lehet, hogy nem. Ezt csak te tudhatod — de szeretném tudni én is.

Az asszony alázatosan meghajtotta fejét.

— Nem követtem el semmi rosszat.

A férfi kétértelműen folytatta:

— Lehet. De, ha látszat után indulna az ember, rosszra is gondolhatna. Azonban én hiszek neked, csak egyet mondj. Tedd szívedre

a kezedet, úgy mondd: voltál-e hűtelen irántam?

Báthy né szemében tűz csillant meg és felkapta az utolsó szót:

— Soha!

Lőrincz Klára fogadásában bízott az ura, de e percztől magánosan a Gagy partjára sem mehetett többé!

Az élet nagy lomhán tovább vánszorgott; szekerén elhordta lassanként a nyarat és helyébe hozta az őst, az udvarhelyi nagy őszi vásárt.

Ez a vásár volt a megye gazdasági életének középpontja, itt bonyolítottak le minden nagyobb üzletet. Adtak-vettek: barmot, gabonát, brünni topánkát, rózsás pántlikát. Mindent lehetett kapni a piacon, mit a kalmár vágy és a hivalkodás kívánt.

Báthy Domokos nyolcz ökröt hajtatott Udvarhelyre. Már délelőtt elkelt, a marhakereskedők szinte hajbakapták, hogy ki legyen a négy pár gyönyörű állat. A sok pénzt zsebre vágva, dolga végezten, csak ödöngött ezután Báthy a sokadalomban. Pajtást keresett, kivel egy pohár bor mellett agyonüthesse a napot. Előbb Pakot Gergelyvel akadt össze, majd melléjük húzódott Fancsali Imre is. Hárman tértek be a Koronába, épen ebéd tájékán.

Legénykori cimborák voltak és régóta nem találkoztak. Akadt hát kérdezni, beszélni valójuk bőven. Egyik üveg bor a másik után fogyott, ennek arányában fogyott józanságuk is. Estére kelve, lámpavilág mellett, úgy érezte már Báthy Domokos, hogy az oroszlánnal is meg merne birkózni, azt is földhöz vágna. Szilaj volt a kedve és öklével nagyokat ütött az asztalra. De ennél tovább nem ment — nem szerette sem a muzikaszót, sem az éneket, csak a száraz tivornyát.

Egyszerre a szomszéd szobában megzendült a hegedű, szavát csengő, üde baritonhang kísérté:

Nincs szebb állat a fecskénél

Fehérlábu menyecskenél.

Fehér lábát a patakba' mossá,

Hidig a víz, kikapdossa...

Báthy megismerte a hangot — Vass Miklósé volt. A dal szövegét is megértette. Legfájdalmasabb órájának emléke nagyított alakban rohan lelkére és kísértette vitte. Mint a vesztett állat, felbődült és képből kikelve, asztalt, széket feldöntve, nekirohant az ajtóknak. Az ajtót úgy kivágta, hogy recsegeve üdődött a falnak, szinte a ház is megrendült belé. Revolverét magasra emelve, mint egy igazságosztó arkangyal, úgy állott a küszöbön.

A társaság megdermedt, senki sem mert közliteni a bős emberhez.

— Urak, — rikoltott harsányan — én Ugron Miklóst, boldogságom megrontóját lelövöm... Mint a kőbor ebet! Nem érdemel mást.

A pisztoly eldördült, Vass az asztalhoz kapott, azután megtántorodott, székét is magával rántva, a földre zuhant. A zürzavarban Báthy Domokos utat vesztett. Kocsira kapott és vágatva hajtott Andrásfalvára.

Kettőre járt, mikorra hazavetődött. Az asszony még ébren volt, égett a lámpa. Nem is köszönt, úgy toppant be; le sem ült, csak mámorosan, szapora szóval beszélni kezdett:

— No, Klári, nem vagy többé rab! Megnyitl a börtönöd ajtója. Hajnaltól kezdve ott járhat, a hol tetszik...

Báthy né megdöbbsent. Azt hitte, hogy az ura eszelős lett.

— Mit beszél? — kérdezte habozva.

— Mit? Azt, hogy szabad vagy, járhat, kelhetsz, ezután nem ülsz a szoknyádon.

— Nem értem.

— Nem? Csodálatos... Azt beszélem, hogy nincs már kitől féltselek.

— Hát eddig féltett?

— Hogyne! Hiszen tudod... Attól a gaz Vass Miklóstól. De már számoltunk — nem lesi többé, hogyan mosod a lábadat. Ha a más-világom nem.

— Megölte?

— Ezzel, ni! — mutatta revolverét. — Egy töltés hiányzik belőle... Most találtam!

Az asszony nagyot visított, leugrott az ágyról, csak ruhástul hevert benne és futkosni kezdett a szobában, mint egy tébolyodott. Az ura nézte pár pillanatig, majd feléje közeledett, hogy megragadja.

— Gyilkos, gyilkos! — visított még szörnyűbben.

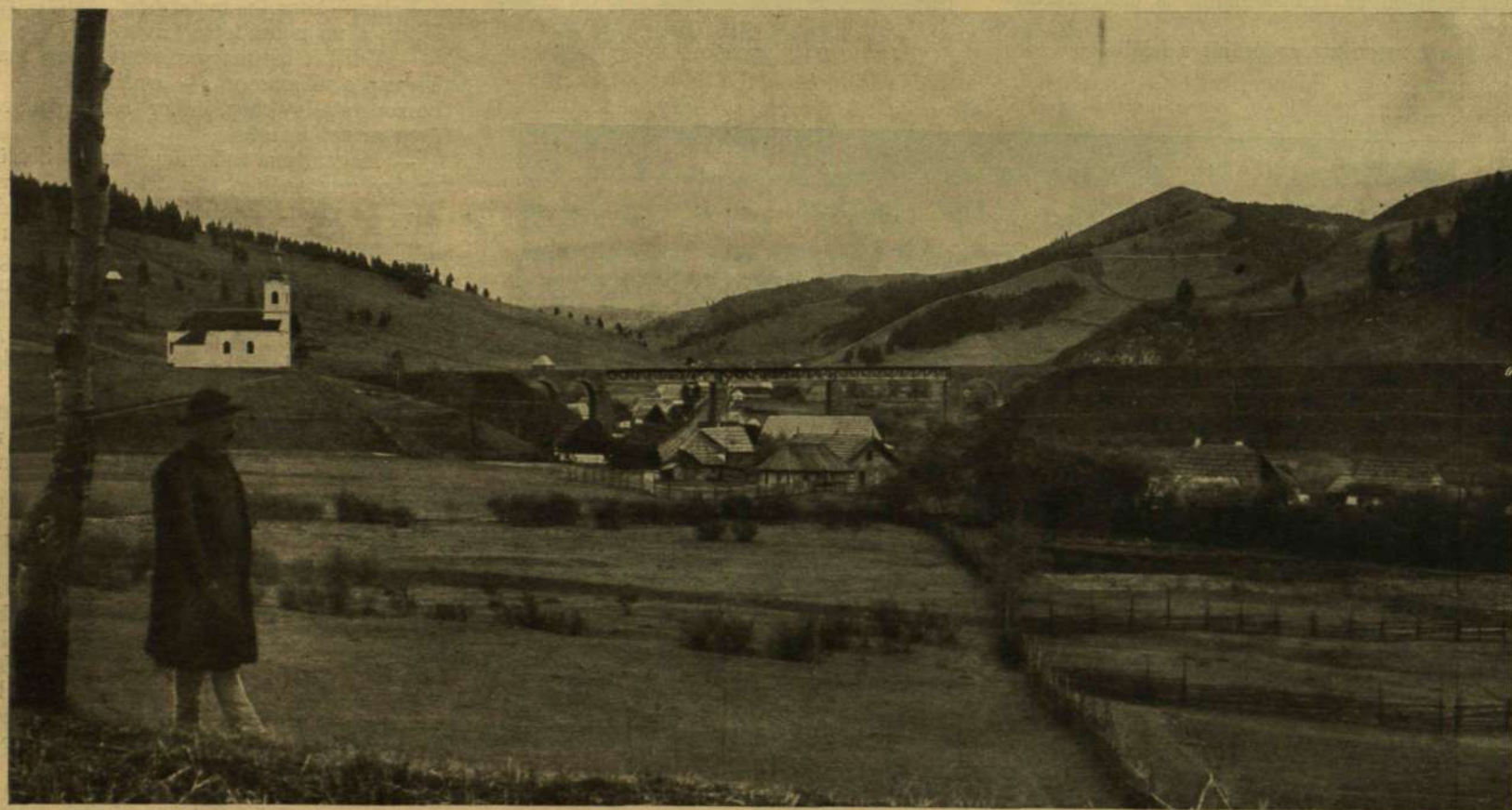
Es egy kanyarodással, mielőtt Báthy elérhette volna, kiszaladt az ajtón.

A férj pisztolya csakugyan talált és Vass Miklós a halál társaságában töltötte az éjszakát. Borogatták, mosogatták, de nem lehetett szavát venni. Reggel azonban Imreh doktor megoperálta és kihalászta testéből a golyót, mely valahol a szíve alatt rekedt meg. Csak egy miliméter kellett volna odáig. Ki tudja, mi térítette el egyenes útjából? Talán egy ártatlan imádság, melyet a magasban meghallgattak...

Egy hónap alatt talpraállt és hazavonult Andrásfalvára. De ezután csak ritkán bujt ki odujából. Melegnek találta fészket, benne az életével meg volt elégedve.

Azt mondják: fecske repült a házába.

A fecske pedig a tavaszt hozza magával.

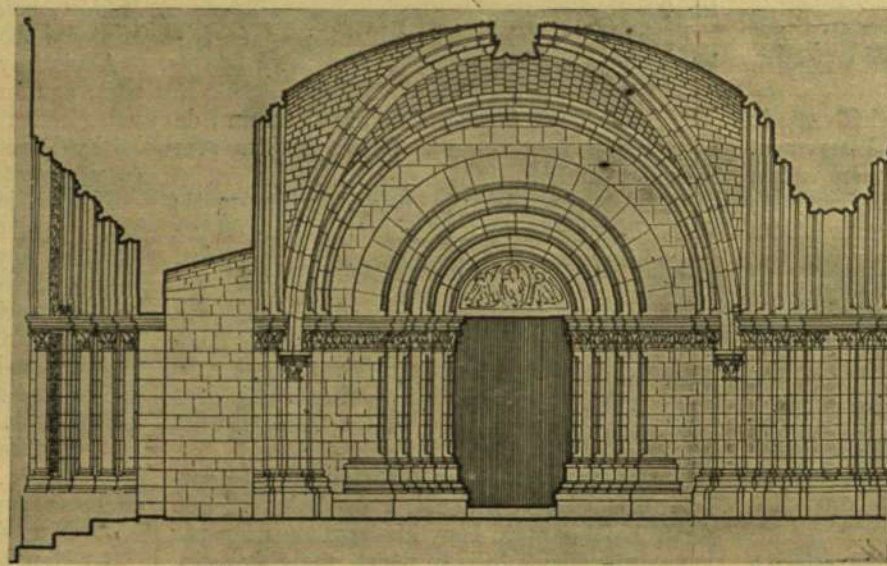
A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK: GYIMES-KÖZÉPLEK. — Erdélyi fényképe.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK: A VASUTI VONAL PREDEAL ELŐTT. — Erdélyi fényképe.

Oszlopfejezet-töredékek.

A bazilika főbejáratának keresztmetszete dr. Lux Kálmán rekonstrukciója szerint.

Kőfaragványok töredékei.

AZ Ó-BUDAI BAZILIKA MARADVÁNYAI.

Néhai kegyeséletű Ranzanus püspök, a ki Mátyás király halála idején Budán járt, ezt írta egy levelében:

«Azon Ó-Budán, melyet ma faluszerűen laknak, van egy felépítésnél, szerkezeténél és művészeténél fogva nagyszerű bazilika, mely valóban méltó arra, hogy nem azon a helyen, mely szinte pusztaság, hanem bármilyen híres városban emelhetnék volna...»

E «nagyszerű bazilika», a mely talán a XII. században épült, mások véleménye szerint pedig Péter királyunk uralkodása alatt s a melynek szépségéről és pompájáról egyéb feljegyzések is tanuskodnak, az idők folyamán, a török hódoltság idején, egészen eltűnt a föld színéről. Így történt ez a szép Buda egyéb monumentális épületeivel is, a törökök felrobbantották Buda összes középületeit.

A régi Pest-Buda történetjének egyik leg-alaposabb ismerője: Salamon Ferencz, élete egyik főfeladatának tartotta, hogy az Ó-budai bazilikának maradványait feltalálja. E végből több helyen ásott, de a keresett romokat nem bírta megtalálni.

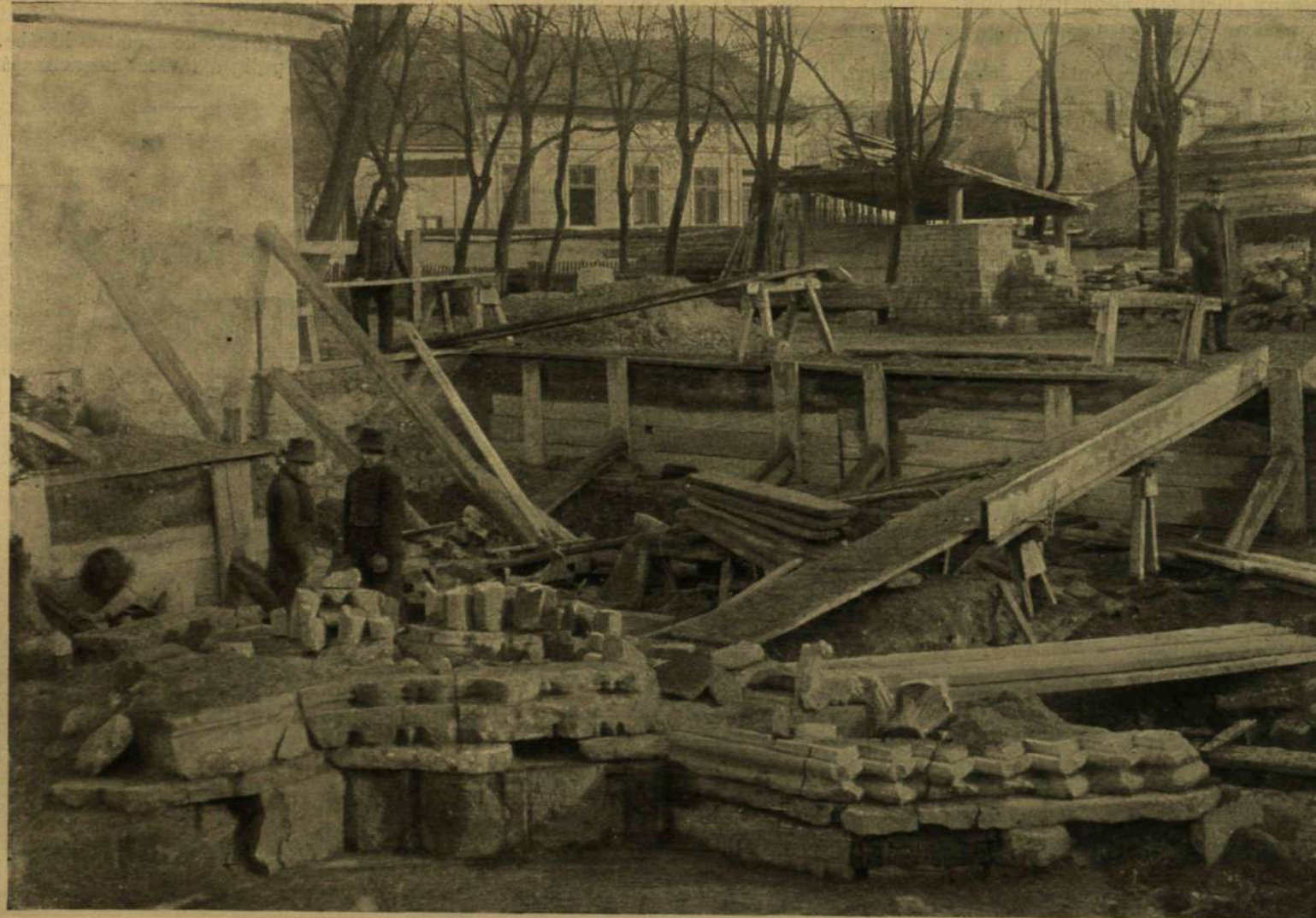

Oszlopfő.

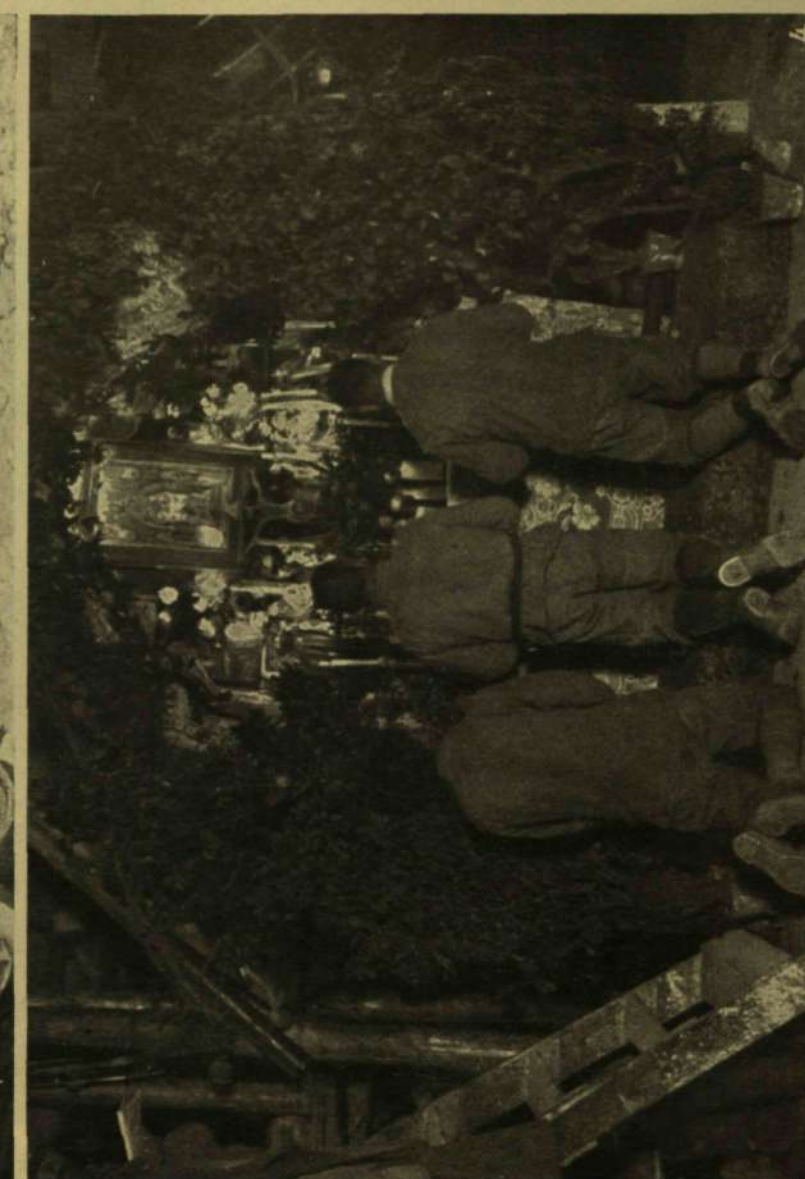
Nem régiben aztán az új református paplak alapzatának ásása közben hatalmas vörös és fehérmárványkövek kerültek elő a csákányok alól. Az érdekes leletet vizsgáló szakemberek, Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár és Lux Kálmán dr. műépítész már az első pillanatban megállapították, hogy a sokat keresett régi budai székesegyház maradványai kerültek elő a föld méhéből. Az eddig talált leletek egy része a székesegyház gazdagon kiképzett előcsarnokából, más része pedig a székesegyház keresztfolyosójáról való. Lux dr. megállapításai szerint a maradványok, különösen a keresztfolyosó részletek, műtörténelmi értékben messze felülmúlják a maubronni vagy zwetli apátsági templomokat, a melyek a XII. századból valók.

Budapest területén a XII. századból alig maradt valami műemlék, mindössze a belvárosi plébánia templom jobb tornyának egyik párkányrészlete s egy kis Krisztus-relief a tabáni templom orchesteré alatt.

A lelet tudományos feldolgozását most tette közzé dr. Lux Kálmán építész egy füzetben, a mely összefoglalja és megoldásra viszi a budai bazilikára vonatkozó össze problémákat.

AZ Ó-BUDÁN KIÁSSZOTT XII. SZÁZADI BAZILIKA MARADVÁNYAI.

1. Tartalék a kőbányában. — 2. Egy üteg állása. — 3. Hegyi ágyú a bokorban. — 4. Kápolna a föld alatt.

AZ OLASZ HARCZTÉRÉRŐL. — Balogh Radófi, a harcstíri kiküldött munkatársunk férfiata.

A VÖRÖSTORONY-SZOROS.

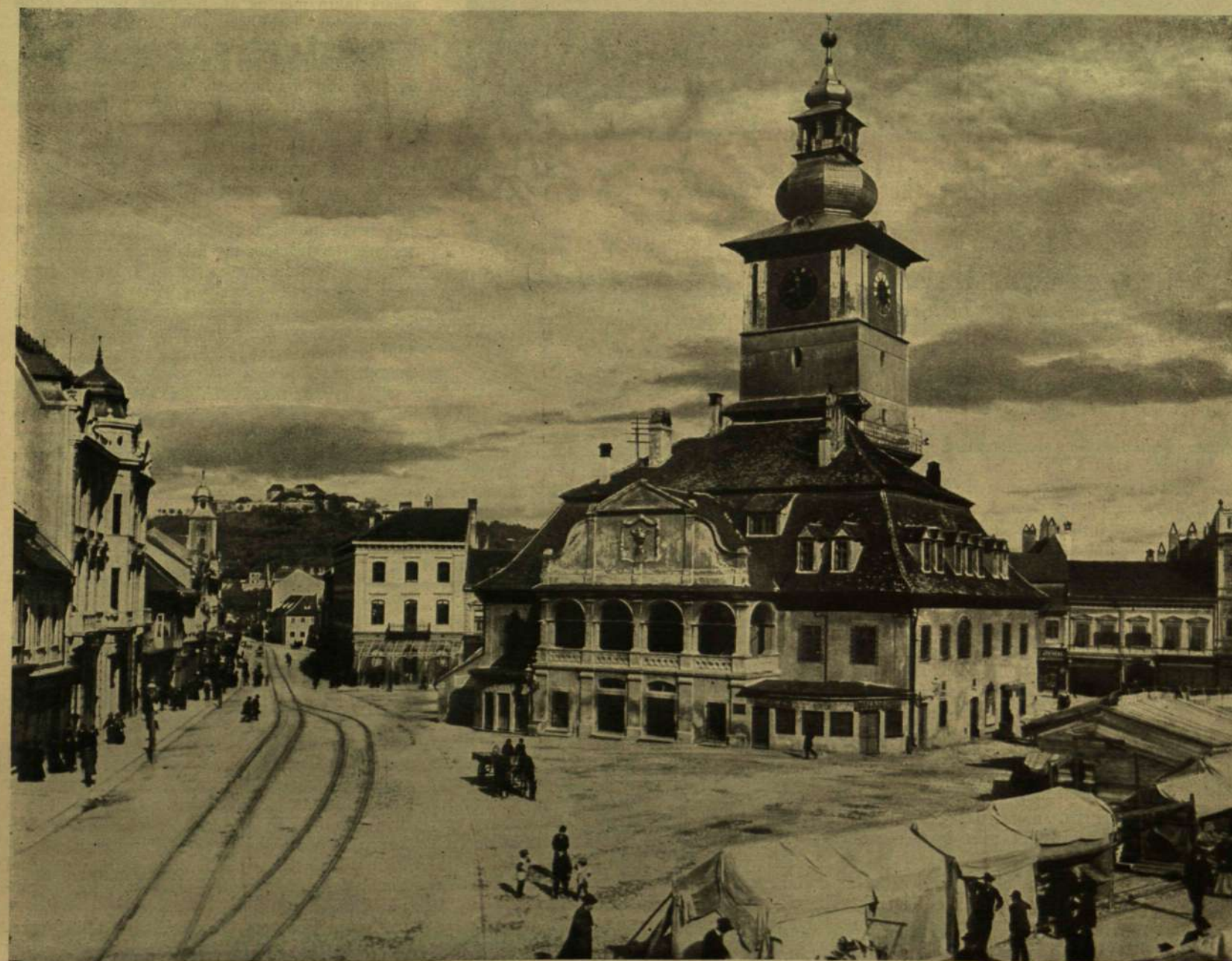

A MAGYAR-ROMÁN HATÁR A ZSIL VÖLGYÉBEN.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK. — Erdélyi felvétel.

A TÖMÖSI SZOROS.

A BRASSÓI VÁROSHÁZA.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK. — Erdélyi felvétel.

A SAGSTIERGE NAGYSZEENBEN.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK. — Erdélyi felvétel.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irtá WALTER BLOEM.

— A szívem igen, de az eszem nem. Ez azt mondja, hogy itt egy világtörténelmi folyamat megy végbe, melynek önök az áldozatai, a mely azonban kérelhetetlen logikával bonyolódik le. A háború előtt én is abban a vigasztaló hitben éltem, hogy egész nemzetiségeken való erőszakot manapság már nem lehetséges, legfeljebb a lehetetlenségek birodalmában, a melynek én állampolgárságomnál fogva adókötelese vagyok. Tehát megint újra kell tanulni a dolgot. Megint kiderült, hogy Napoleonnak volt igaza, mikor azt mondta, hogy a csaták istene az erősebb zászlóaljok pártján van. S a német zászlóaljok, úgy látszik — s mint német embernek azt kell mondanom, hálá Istén — bocsásson meg érte — csakugyan az erősebbek. Mindez annyira meglepő, annyira hihetetlen, annyira felforgat minden előre megfogalmazott véleményyt, — ezzel le kell számolnunk, mint a világtörténet keserves tényével, még ha a józanész és érzés fellázad is ellene.

— Tehát azt hiszi, monsieur, hogy nem marad más hátra számunkra, mint hogy németekké legyünk?

— Már azok is, mademoiselle! Ezek itt azt akarják s a mit ők akarnak, az megtörténik. Nem a lelkesedés dönt, nem az odaadás, hanem a harci művészet, az akarat és az erő. Ezek azok, a melyek előtt a tarka színek, mikkel a geográfusok az atlaszokon az államokat elhatárolják, eloszlanak, mint a festék-pamacsok a festő palettáján.

— És mi, az emberek, a szívek, az érzések, a hagyományok — ?

— Csupa lehellet, csupa polyva a szélben, mikor a hatalmas akarat diadalmaskodik.

— És a kultúra, az érzés közössége, a vér kötelékei, a rokonság, a kereskedelmi összeköttetések?

— Úgy látszik, ezek mind fantomok, álmodozó agyak kigondolásai, talán jók béke idejére, de háborúban arra vannak itélve, hogy eltűnjenek, mint a márciusi hó a tavaszi nap előtt, mikor beállt a világtörténelmi átalakulások pillanata.

Mühlhausenben átszállottak és Cécilenek sajátos nyomasztó érzés volt a jól ismert pályaudvaron állni, a hol százszor is várták rokonai vidám együttlétre. Mintegy titkos gondot érzett, hogy megláthatná itt valaki a Kűsz-házból egyszerű fekete ruhájában, a vörös kereszt szalagjával karján, arra készen, hogy az invázió szolgálatába álljon, ha csak mint tolmács is, szegény sebesült honfitársai javára, — de a pályaudvaron csak egyenruhák hemzsegetek és még nagyobb volt a tolongás Dannemarieban, az ostromló zóna utolsó étappe-állomásán. Itt szánkok álltak készen a tisztek, az orvosok, az ápolónők részére, míg az érkezett legénységnek gyalog kellett rendeltetése helyére indulni. A szánok egyszerű parasztszekerek voltak, hamarosan összeacsolt és abroncsokkal ellátott talpakra rakva. Igazi szán a vidéken ritkaság, mert itt csaknem sohasem szokott összefüggő szánút lenni és a hegyi útakon a jeges jurai szél hol csupasz helyeket söpört, hol magas hósánczokat hányt fel.

A hadtápnál még a kedélyes manőver-

hangulat egy neme uralkodott. Most hirtelen a háború régiójába jutottak, minden borzalmaival és félelmes magányosságával. A vidékre sötét komolyság rejtelmes atmoszférája nehezedett. A faluk ki voltak halva, ha olykor a szorosan bezárt ablakok mögött mutatkozott egy-egy emberi arc, hamar és ijedten visszahúzódott, a mint az egyenruhák elrobogtak. Minden útjátjárónál álló landwehr-katonák szuronyai csillogtak. Az utakat a hótakaró alatt mélyre felásta a nehéz tüzéség és municzió sok szállítmánya. Rémes látvány volt a sok ló-hulla, a melyek az út szélén heverték. Az orrukból az alvadott vér töcsái folytak ki, a testük fel volt fúródva, most szerencsére merevre fagyva és nagyjábólra felig elborítva hóval. Mindenfelé leégett házak romjai tanuskodtak elmúlt harcokról és borzalmakról. Csakhamar egyre hallhatóbban hangzott a korán leszálló alkonyatban a bombázás távoli morgása. Csata azonban úgylátszik most, január tizenhatodikán sem folyik, doktor Eccius legalább, a ki a számban is szomszédja maradt Cécilenek, úgy vélekedett, hogy a távoli dörgésből csak a bombázás folytatására lehet következtetni, nem pedig nagyobb csapattömegek összeköttetésére. A beszélgetés halkabb lett. A harcvezetési közelsége bénítólag hatott a jövővények szívére és érzékeire.

Meglehetősen sötét volt már, mikor négy órai szánút után a bázei országút gyors fordulattal hegyről völgynek ereszkedett és a magaslatok között hirtelen fölmerült a vár ormanak méltóságteljes képe, mint valami kuporgó oroszán, hogy aztán hirtelen Pérouse falu házai mögött eltűnjön. Itt a szán eltért az országútról, hogy hitvány mezei úton körüljárja az ostrom-övet.

Mind hidegebb és borzongatóbb lett az út. Keresztül mentek Danjoutin falun, a mely nemrég jutott a németek kezére és a heves harcokban, melyeknek középpontja volt, félig a lángok martaléka lett. Félórával később egy másik falun mentek át, melynek nevére Cécile összereszt. Bavilliers volt... Itt teljesedett hát be Louis végzete... Elmondta dr. Ecciusnak egész történetét, a Louis végzetes csínyjét is, ő pedig ajánkozott, hogy itt kiszáll és tudakozódik, itt van-e még fogva a fiatal Kűsz és viszontláthatnák-e egymást a testvérek. Cécile azonban elhárította. Nem akart még nagyobb feltűnést kelteni, nem akarta mindjárt kezdetben belekeverni magánügyeit a szolgálta, a melyre szentelte magát, nem akarta napfényre juttatni az önző indító okokat, a melyek az irgalmasság hadseregébe vezették. Arra azonban megkérte doktor Eccius, tudakozódjék, melyik csapatszázad itt a helyőrség. És forrón elpirulva rezzent össze, mikor kísérője jelentette, hogy a harmadik kombinált pomerániai landwehr-ezred... Tehát itt van, a kit a lelke keres!

De a szánok már tovább siettek és húsz perc múlva egy Essert nevű hosszúra nyúlt faluba értek. Egy régi várban, a mely mint a Cispke-rózsika mesevárá álmodott egy hatalmas park hófödte bükkjei és gesztenyefái mögött, volt felállítva a tábori kórházak egyike, a melyek rendeltetése volt a közeledő döntő csata áldozatait fölvenni. S itt is hallották az első biztos híreket az akcióról. Bourbaki csakugyan január 4-ike óta, a villersexeli rettenetes összeütközés óta alig jutott előbbre. Így hát Werder tábornoknak sikerült távoli megkerülő mozdulattal a francziák előtt elérni Héricourt-t s most épen lázas munkával igyekeztek a Lisaine-pataktól keletre levő hegyláncot várrá alakítani. A front előtt dél óta heves harcok voltak a nélkül, hogy a támadó lényeges előhaladást tett volna.

Doktor Eccius elbúcsúzott Cécile-től, hogy jelentkezzen a helyi parancsnokságnál s átadja igazoló iratát. A vörös keresztet hölgyeket a kastély emeletén szállásolták el. Cécile csodálkozva látta magát egy régi, elhanyagolt s ezenfelül a katonai megszállás összevisszasága által kiméletlenül felhasznált úri lakás poros pompájában.

Korán és borzongatóan szállt le a téli éjszaka. A német lányok elrendezkedtek a kastély padlóján, a nehézkesen emelkedő tölgyfalépcső mellett. Két-három parányi kis gyertyadarab volt az egész világításuk, forró kávé, konzervleves és komiszkenyér az ételük.

A Németország minden tájáról összeverődött ápolónők vidám fecsegését Cécile egy idő múlva elviselhetetlennek találta. Kilepett a kapun az elszűkült park jeges hóvilágába. Odafönn ünnepélyes csillag-ragyogás, köröskörül aggasztó sötétség, a melyen néhány halványárga fényszikra villant át, hol megállva, hol ide-oda suhanva. A vastag hólepel elfojtotta a lármát, köröskörül mégis százfélé hang és rejtelmes szó hallatszott, melyek valami végzetterhes történetes kínzó szimfóniájává olvadtak össze. A hólepel nehéz eszmák száza alatt csikorgott, melyek alighanem a park falán túl dobogtak valahol. Kerekék zörgése és szántalpak siklása, lovak fűvése hangzott közbe. Messziről pedig úgy hangzott, mint valami tengeri hullámvérés föl és le dagadása, a mely egy tengerpart szikláira csapkodja hullámain, olykor-olykor tompa dobogás szölt bele. Istennem, nem ágyúdörrenések ezek? Nem csatazaj-e? Délnyugatról hallatszott. Ott eshetek egymásnak a felszabadítók seregei és az a maroknyi német, a kiket Werder szembe tudott velük állítani...

És te Cécile, hogy jutsz te ebbe a szörnyűségbe? Te a te csinos leányzobácskádból, apai házad bizalmas otthoni békességéből? Mi közöd neked ehhez a véres munkához, a melyet azok ott hátul végeznek?

Oh igen, van köze hozzá! Ugyanazt a harcot, a mely odakinn a két hadsereget egymásnak vetette, ugyanazt érezte ő a saját szívében. A mi azt az ezernyi ezer ismeretlen embert odakünn arra kényszerítette, hogy szívük forró vérét ennek a borzalmas éjszakának a döntésére bizzák, az az emberiség legfőbb lényegéről való kétféle felfogás, kétféle ideál harca volt. Két ideál, a melyek alakot öltöttek két szomszédosan a földön megtelepedett népben, melyek mindegyike évszázados történet folyamán külön lényegű, emberforma külön személyiséggé fejlődött, a mely a maga lényegét minden hozzátartozójával közölte...

Amaz ezer sziv mindegyikéről van szó odaát... És szó van a te szívedről is, Cécile! Ők Elszázt

akarják, a te hazádat és téged akarnak, a szívedet akarják!

Igen, van köze hozzá, a népek rettentő viaskodásához.

Január tizenötödikén korán reggel Louis a munkáscsoport egy részével, a melybe tartozott, egy fagytól átborzongott föld-lyukban kuporgott az egyik pozíciós ütegtől oldalt. Hat ágyú már öt nap óta állott ott harezrakészen, Héricourt felé irányítva, egy hetediket alkonyatkor kaptak oda és állítottak fel. Ötvenötven gránát és ötvenötven srappell rejtőzött a municziós gödrökben, melyeket Louis és társai ástak az ágyúk mellett. Kemény munka volt. Louis keze mintha megfűrészelték volna, tele volt kékesvörös fagyásokkal és vérral befolyt sebhelyekkel.

A foglyoknak szigorú parancsuk volt, hogy maradjanak a gödrökben. Zúgolódás nélkül adták meg magukat sorsuknak, a félig állati életnek, a melyet rájuk parancsoltak. De Louis még többet szenvedett a fagnál és a megaláztatásnál a lázas vágytól, hogy nézhessen — ha már nem szabad ott harezolnia, legalább átélhesse a harcot. Ez pedig nem lehetett.

De a föld semmiféle hatalma nem akadályozhatta abban, hogy a kőkeményre fagyott földre belevágott gödör-nyílás közelében ne tartózkodjék és a mint a harc eltérít őrei figyelmét, legalább annyira ki ne mászson a gödörből, hogy láthasson valamit. Mert ma, ma lesz végre öt napi várakozás és vesződés után a döntés.

Mindenki tudta: Bourbaki közeledik. Szégyenletes lassan, de mégis ellenállhatatlanul nyomta maga előtt hadsereg-tömegeinek ropant túlereje a németek gyöngye előállításait. Ma lesz a napja!

S megint elmúlt egy óra, mióta az üteg kora reggel hét órakor minden hozzátartozóval lövése kész lett. S a remélt csata helyett nyolcz órakor hirtelen az a parancs jött, hogy a metsző hideg miatt meneteljenek vissza Héricourtba és vonuljanak alarm-szállásaikba. Tehát megint

hegynek lefelé kellett topogni a kísértő legénység. Lehetséges. ez? Ma megint nem lesz semmi?

Alig jutottak azonban a főutczába, már a városon túl erős csattogás hallatszott. Az ütegpáncsok egy pillanat alatt megfordította tüzeit és vágatva siettek mindnyájan a magaslatra, az üteg-álláshoz. A foglyokat őreik durva kiáltásai hozták mozgásba, de csak lassan követték a tüzeiket s csak akkor kezdtek ők is futni, mikor néhány ütő s puskaaggyal életet hozott a soraikba. Mellettük vágattak el felverve a havat és fújva a fogatok, robogtak egy könnyű porosz tábori üteg ágyúi, a melyek csakhamar a magaslat elülső részén foglaltak állást. Alig jutottak a foglyok fedezékükbe, hatalmas dördülés remegtette meg a gödrök földjét. Dörgés dörgésre következett most. Mindig hét borzalmas rendítés közvetlenül egymás után.

Louis nem birt már magával. Fölmászott a fedezék simára fagyott lépcsőin s mint a menyét a vaczkából, félig félénken, félig szemtellenül leskelődött az üteg felé. De ugyanebben a pillanatban visszaretent. Szorosan a szeme előtt süvöltött el valami, sajátos, csörgő sivalkodással s erősen odaütődött a keményre fagyott földre. A légnyomás a bejárat túlsó falához ütötte Louis fejét, hogy a koponyája csak úgy zúgott és ezer tüzes kerék kezdett forogni az agyában. Aztán olyan dörgés, mintha megrepedne a föld, sár- és tűz-zuhatag és búzós fakó füst, a melytől a fiú elvesztette maradék eszméletét. A mint megint összeszedte magát, mégsem tudott a keskeny lépcsőnyílásban megmaradni. Zúgó fejjel kúszott ki a bejáratához és kileskelődött. Ni, közvetlenül a mellett a gödör mellett, melyben ő kuporgott társaival, egy könnyű kráter tátongott, egy köralakú tölcser, mélyen, mélyen befuródva a szikla módjára megfagyott földre.

És a tüzeik, hát ők nincsenek elsöpörve a föld felszínéről ágyúikkal együtt? Nem, egyetlen egy sem feküdt közülük... és nyugodtan mosolyogva, gépszerű mozdulatokkal dolgoztak ágyúknál. Mindegyiknek fehér vattadarabka volt a fülében. Most komandó-szavak hallat-

RÉSZLET A TÖMÖSI SZOROSBÓL.

A HOL A ROMÁNOK BETÖRTEK. — Erdélyi felvétel.

A DUNA-KONFERENCIA BUDAPESTEN.

Konferencia tagjai ülés után távoznak az Akadémia palotájából. (Elöl Bárczy polgármester s hátul Weiskirchner bécsi polgármester.)

szottak, élesen, mint a kés és Louis felkiáltott remületében és fájdalomában: hétszeres dördülés, hogy a dobhartája szinte megrepedt bele és az ágyúk éhesen előreszegett szájából ki-lobbant hét lángugár, kigomolyodott hét füst-oszlop, roppant sűrű felhőtoronnyá tornyosodott össze, a mely magasan és egyre magasabban emelkedett a kék vasárnap reggeli levegőbe, aztán végül oldalt hajlott és mint formátlan, tunya masszsa dél nyugat felé húzódtott.

Mikor a kilátás elülről szabad lett, Louis megpróbált még jobban előre kúszni és kikémlelni a célt, a melynek az ellenség borzalmas üdvözlőlei szölk. A tüzek egyszerre felkiáltottak veszett ujjongással és ott hátul, a hol a városon túl, tisztán láthatóan az országút Tavay falutól a hegyoldal sima hófelületéről lefelé húzódtott, a fekete pontok nyüzsgését és vergődését lehetett látni, melyek vesztett sietéssel az erdőn lefelé igyekeztek. Ah, tehát ezek a Bourbaki seregei s a gránátok becsapása, mint a szöcskenyájat kergette őket széjjel.

Most azonban odaát is négy éles dördülés és a falun túl fölgomolyodtak a fehér felhőtornyok. Három másodpercczel később valami üvöltés sivalkodott végig a levegőn s hirtelen négy fehér felhőske lobbant fel szorosan a földre mélyen beleásott üteg-állások előtt, sorban egymás mellett, mintha egy őrmester tanította volna be őket. Ugyanebben a fél-darabok jégesője zuhogott alá, tompa zuhanással csapott bele a havas sánczokba s élesen csendülve ütődött a bronz-ágyúcsövekhez.

A poros tüzek a földre vetették magukat s most egymás után prűskölve és nevetve ugráltak fel. Egyetlen egyet sem talált el közülük a tüzes jégeső. És már megint dolgozni kezdtek, a másfél arasznyi hosszú, sárgaréz szalagokkal befoglalt ezukorsúvegeket az ágyúcsövekbe dugták, utánuk a kartusokat — két fogás — egy csattanás — most gyors beállítás, a czelző tüzer éles pillantása az irányító készülékre és két ugrással megint az ágyúja mellett volt mindegyik, merev figyelemmel. Louis most idején befogta a fülét, úgy hogy a hétszeres dördülés csak tompán jutott érzékéhez, miattal körülötte megrendült a föld, a hétszeres tűzszlop föllobbant, a gigantikus füsttorony újra fölemelkedett a téli kékségbe.

De ime, megint a négyeszeres dördülés oda túl! Megint fedezékeik mögé bújtak a fekete kabátok, újra vonító futylás, de ezúttal mélyebb hangon. És tompa ütés... egy, kettő, három... Négy feketés szörny zuhogott le. Egyszerre négy

helyen nyílt meg a föld, tüzet, füstöt, fagyott göröngyöket, ocsmányul tépett vasforgácsokat okádott.

Louis Küsz visszaugrott, mint az egér a lyukába. Mikor vaczogó térdekkel megint elő-mászott, már nem ugrottak fel a feketekabátok mind. Egyikük feke maradt a hóban, mereven, mint a zsák, egy másik ott vergődött ágyújának lafettája mellett, nehezen elfojtott nyögéssel és két kezével a felszakadt hasát fogta, a melyből ömlött a sötétzínű vér a köpönyegére.

— Munkások előre! — hangzott a kapitány hangja francziául. — A halottat félrevinni, a sebesültet hordágyra tenni és Héricourtba vinni!

Louis mint a szél ugrott ki. A halott nem érdekelte. A sebesülthöz ugrott. Neki kegyetlen elégtétel volt, hogy az ellenséget vérben fetrengei látja. Mikor azonban közelebb lépett s meglátta a követülten meredő szemeket, az elzöldült arcot a bozontos szakállal, a hirtelen elhalványult kezek aggodalmas kapkodását, a melyek mintegy megbénulva a fájdalomtól és rémülettel fogdos-ták a szétépett beleket, akkor lelke mélyén szelidebb érzés támadt. Megelőzve topogó társait, a kiket szigorú parancsral lehetett a gödrükből kihozni, óvatosan a készenálló hordágyra emelte a súlyosan sebesültet és lassan vitték, Louis elöl, egy himlőhelyes, veresnadragos hátul, két felváltásra való ember mögöttük, a sebesült ellenséget a havon lefele, a város irányában.

A bizonytalanul lépdekők feje fölött ide-oda tombolt a tüzéségi harez borzalma, a gránátok vonítva és susterogva vonultak a kékségben át, puffogtak a füst felhősékké, zuhogott a golyó a srappellekből.

Elhagyatva állottak Héricourt utcaí. A lakosok mintha eltűntek volna a föld színéről. Alighanem a pinczékben bújtak el, miattal a pokol zuhogott a városok fölött. Csak nyugatról dühöngött a gyalogsági harez, sikoltottak a trombiták és harsogott a Bourbaki rohamozó ezredeinek «Vive la République!» kiáltása.

De nem jött közelebb. Elhalt a vad, tompa ordítás, szétszakadt és eldarabolódott. És megint nem volt emberi hang, csak a négy francia lépteinek a csikorgása, a kik egy szanitéczkatonától kísérve a piacztérre vitték a sebesült ellenséget, oda, a hol a Hotel de Ville ormáról a vöröskeresztes fehér lobogó lengett.

A kis leány-csapat számára, a kik az essenti várkert zuzmarás gesztenyefái mögött munkára vártak, január tizenötödike végétlen, szívet és agyat megörölő várakozásban telt el. Hátuk

mögül idehallatszott az ostromló ágyúk dörgése, a mely Belfort védőinek tudtára kellett, hogy adja, hogy az ostromló a hátát fenyegető veszély dacára még mindig helyén áll. Délről, a Lisaine-frontról, bömblött a esata, hol borzalmasan fel-dagadva, hol önmagába összerogyva, mint a kiégett lángtenger, hogy hirtelen újra fellobbanjon.

Déltájban aztán nyugat felől is megelevenedett. Úgy látszott, a hosszú magaslat-lánczon túl, a mely elzárta a nyugat felé való kilátást, két különálló ütközet van folyamatban. Mert világosan megkülönböztethetően hangzott dél-nyugatról és messzebb északra, a hol a térkép szerint Chénabier város áll, az ágyútűz dörgése és a gyalogsági ütközet messze görgő ropogása. És innen és túl egy-egy széles füstgomoly emelkedett a hegyek erdős szegélye fölött. Jobbról azonban meredek, feketés füstoszlop emelkedett a esata lélekzétéből, egyre magasabbra és magasabbra emelkedett, míg egészen fönt szét nem oszlott. Ott nyilván ég egy falu.

Cécile a német lányok csapatától elkülönülve állott egy padlásszoba manzard-ablakában.

Mindegyre a lehelletével kellett leolvasztania az ablakról a jégvirágokat, a melyek mind újra bevonták a poros üvegtáblákat. Egyszer megkísérelte, hogy kinyitja az ablakot, de a hideg, a mely kívülről behatolt, oly élesen vágta a bőrét, hogy Cécile meggémberedett ujjakkal azonnal becsukta újra az ablakot. Egész teste remegett a hidegtől és a borzalomtól. A szobának már a távoli visszhangja is a pusztulás minden borzalmával ráta meg. El volt felejtve a harez ára, el volt felejtve értelme. A hideg rémület, a mely a nagy viaskodásból ott hátul átfagyoskodott ide, a pillanatnyi biztonságba, elűzte minden más érzését és gondolatát. Ha ez közelebb jön — uram Isten! — ha idáig talál hőmpolyodni! Eddig a nyugodalmas idillig a zuzmarás gesztenyefák mögött, az óró kastélyfalig! És ennek meg kell lenni, ha Bourbaki seregei, a felszabadító seregek győzni akarnak!

De nem — nem jött közelebb. Jött azonban valami más: a munka.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

Augustus 31. A Herkulesfürdőtől keletre fekvő magaslatokon román támadásokat visszavertünk. A csiki hegyekben küzdő császári és királyi csapatok a Csikszerecsdől nyugatra fekvő magaslatokon lévő új állásokba vonultak. Egyébként a magyar harcvezetési helyzetben lényeges változás nem állt be. Az orosz harcvezetési el-lenség tüzésége számos helyen fokozott tevékenységet fejtett ki. A nyugati harcvezetési Armentières föltt és alatt az ellenség élénk tevékenysége. A Somme mindkét oldalán nagyon heves tüzharez. Martinpuichtól délre tegnap reggel elvesztett a németek egy előugró árka. Az orosz és a balkáni harcvezetési jelentős esemény.

Szeptember 1. Románia elleni harcvezetési Orsovánál és Herkulesfürdőtől az ellenséget tegnap is visszavertük. Egyébként sehol sem fejlődtek ki jelentékenyebb harcok. Nagyszombat és Sepsiszentgyörgyöt az általános helyzetnek megfelelően már tegnapelőtt kiürítettük. Károly királyi herceg lovassági tábornok hadseregvezetési-nál Bukovinában és Kelet-Galicziában az oroszok újra támadnak. A Kárpátokban és Stanişlau-ról mindenütt visszavertük őket. A Dnyesztertől északra, a Zlota-Lipa torkolatának szögében, az ellenség 24 kilométer szélességű harcvezetési támadott. Mariampoltól északra és Zavalovnál összes rohamai megfúrtak. Horozankánál harcvezetési-lunkat a helységen túl nyomta vissza. Zborovnál egy erős orosz támadást, miután kisebb helyi sikert ért el, ellentámadásunk megállított. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetési-nál Bóhm-Ermoli vezérrezdes hadserege Perepelonik-nél egy erős előretört húsított meg. Tersztánszky vezérrezdes hadseregénél az ellenség egyes helyeken behatolt állásaikba. Német csapatok ellentámadása azonban újra visszavetette, mely alkalommal két tisztje és 407 főnyi legénysége esett foglyul. Kaszovkától dél nyugatra az ellenség egy előretörése megfúrt. A nyugati harcvezetési a Sommetől északra az angolok heves tüzéségi tevékenysége. A németek tüzele megakasztotta a frapeziák támadási szándékát Maurepas és Fleury között; ellentámadásukkal Longueval és a Delville-erdő mellett korábban elvesztett területet ismét elfoglalták. A Sommetől délre megkezdődtek a várt támadások, legnagyobb nyomással a Barleux-Soyecourt arcvonal ellen; az ellenséget

kezdetbeli sikerei után a németek visszavetették kiinduló állásaiba. Az orosz harcvezetési tevékenységei a Monte Santo és a tenger közt élénk orosz tüzéségi tűz. Saloonától délre és Lovicától nyugatra a támadásra induló orosz gyalogságot visszavertük. A balkáni harcvezetési a Cengarszki Platinán és Moglena arcvonalon a szerb támadások összeomlottak. Bulgária és Törökország is megvieszi Romániának a háborút.

Szeptember 2. Románia elleni harcvezetési Orsovánál csapatainkat tegnap öt napi heves harc után a Cserna nyugati partjára visszavet-tük. Nagyszombat és Brassától északra az ellenség csak habozva követi csapatainkat. A gergyói hegyekben új harcok fejlődnek. Károly kir. her-czeg lovassági tábornok hadseregvezetési-nál Bu-kovinában és a galicziai Erdős-Kárpátokban osz-trák-magyar és német csapatok számos előretört visszavertek. Mariampoltól északra nyugatra is meg-húsult az ellenség több támadása. Zborovnál egy ellentámadásunk az előbbi helyzetet újra helyre-állította. Lipót bajor herceg vezértábornagy had-seregvezetési-nál Tersztánszky vezérrezdes német és cs. és kir. csapatokból álló hadserege tegnap Svinichytől északra újra heves támadások-nak volt kitéve. Az ellenség Korytnicza faluba behatolt, de átkaroló ellentámadás elől kénytelen volt rendetlenül visszavonulni. Az ellenség 10 tisz-tet és 1100 főnyi legénységet és több gépjárműt veszteségei rendkívül súlyosak. A nyugati harc-vezetési a Sommetől északra és délre tart a tüze-régi harez; a Fouraux-erdő Longueval szakaszon kezigránát-harcok, Maurepastól délre eredmén-ytelen francia előretörés. Az orosz harcvezetési a tüzéségi és aknavető harcok változatlan heves-séggel tartanak és a plavai szakaszra is kiterjed-tek. A Plöcken-szakaszon az ellenség támadása behatolt állásaik egy részébe, de ellentámadás-unk kiűzte onnan. A délkeleti harcvezetési Vlorá-tól (Valona) keletre egy orosz erőcsopót átjutott a Vojusán, de két napi harc után arcvonal és oldaltámadással visszavertük. Dunai hajórajunk az Aldunán egy román járőr naszádot elslyesztett.

Szeptember 3. Románia elleni harcvezetési-nál az ellenség tüzésége tegnap Nagyszombatra tüzelt. Gergyó vidékén a románok tapogatózva igyeke-znek állásaik felé előrejutni. Tüzéségünk az ellén-ség feléről ostromot, visszavet. Egyébként a hely-ért válto-atlan és nincs nevezetesebb esemény. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadsereg-vezetési-nál Fundul-Moldavitól dél nyugatra és Moldavától nyugatra csapataink több támadást

verték vissza. A Rafailovától dél nyugatra fekvő Ploska-hegyen az oroszok elkecseregett harcok után elfoglalták. Brzezanától délkeletre tegnap több erős orosz támadás húsult meg s az ellenség ma megismételte támadásait. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetési-nál Zborovtól északra a Bóhm-Ermoli tábornok hadseregéhez tartozó német csapatok egy orosz támadás visszaverése alkalmával az ellenséget saját árkaik túl üldözték. A nyugati harcvezetési a Somme vidékén a tüze-régi harc a legnagyobb hevessegre fokozódott. Maurepas és Clary közt erős francia támadások összeomlottak. A vaux-souville országút mindkét oldalán a németek visszaverték az ellenség táma-dásait. Több német tengerészeti léghajóraj bom-bárta London várát, Yarmouth és Harwich erő-dőket, továbbá katonai jelentőségi gyártelepeket a délkeleti grófságokban és a Humber mentén. A hadsereg léghajói Dél-Anglia ellen intéztek tá-madást. Az orosz harcvezetési a tengermelléki arcv-onalon mérsékelt tüzéségi harcok, a Plöcken-szakaszon egyelőre csend, aztán újra felélt a tüzéség tevékenysége. A balkáni harcvezetési a Vlorától keletre a Vojusán újra átkelt orosz csapa-tokat legnagyobbbrász újból visszavetítettük. A Duna és a Fekete-tenger közt német és bolgár csapatok átkeltek a Dobrudza határát. A román határ-őrséget veszteségei mellett visszavetítették.

Szeptember 4. Románia elleni harcvezetési-nál előcsatározás, tüzéségi tűz; a helyzet különben változatlan. Károly kir. herceg lovassági tábornok hadseregvezetési-nál az oroszok éjjel-nappal folytatják erőlködésüket, hogy a szövetségesek kárpáti ellenállást megtöriék. Számos ponton el-keseredett harcok támadtak. Az ellenség táma-dásait tűz-, szurony- és kézigránát-harcokkal ver-tük vissza. Az oroszoknak Fundul-Moldovitól dél-nyugatra és a Tatár-szoros vidékén elért helyi előnyeit ellentámadásunkkal nagybóbra tönkre-tettük. Az ellenség nagy veszteséget szenvedett. Az ellenséges Brzezanától délkeletre folytatott veszteségteljes támadásai sem jártak sikerrel. Egy kis árokkrészért a harc még folyik. Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregvezetési-nál az ellenség Zborovtól északra, továbbá Volhyniában Svinichy és Szelvov között számtalan, nagy tömeg felhasználásával intézett támadásai ismételtlen meg-húsultak. A nyugati harcvezetési nagy esata a Sommo-területen, a Sommetől északra a Beaumont-tól a Sommeig terjedő, közel 80 kilométer széles arcvonalon. Dacára az Ancre mindkét oldalán gyakran megismételt francia rohamoknak, a ré-metek megtartották állásaikat, gyors ellentáma-

dással visszafoglalták a Moguelhe majornál elves-zett területet. Ginchy és a Somme közt minden eddigi löszepazarlást felülmúló előkészítő tüzele után a késő éjszaki órákig dühöngött a harc. A né-metek a rohamot a második védelmi vonalban megállították. Guillemont és La Forest az ellen-ség kezén van. A Sommetől délre a német tüze-rég megakadályozta a támadás kivételét, csak Barleauxnál tudtak támadni s véresen visszave-rettek. A Maastól jobbra Thiamont erd ellen és Fleurytól délkeletre sikertelen francia támadások. A szeptember 8-iki jó eredménnyel járt London elleni légi támadáskor egy német léghajó az ellen-séges tüzben lezuhant. Az orosz harcvezetési nincs esemény. A balkáni harcvezetési Vlorától délre az oroszok előnyomulását tökéletesen visszavertük. Az ellenség kénytelen volt a Vojna balpartjára visszavonulni. Német-bolgár haderők a Duna és a Fekete-tenger közt sikeresen h hozzva előbbre haladtak. Kozmarrál bolgár lovasság rendetlen visszavonulásra kényszerített román gyalogságot, 700 embert elfogott.

Szeptember 5. Románia elleni harcvezetési-nál nincs esemény. Károly kir. herceg lovassági tá-bornok hadseregvezetési-nál a szövetségesek kár-páti harcvezetési elleni orosz támadás még tovább tart. Fundul Moldovinál csapataink számos erős előretörést vertek vissza. A Felső-Czeremosznál és Bystrzeetől délre orosz harcok folytak. Kőrös-mezőtől északra nyugatra az ellenség minden térnyé-rési szándékát megfúrt. Brzezanától dél-keletre a tegnapelőtt elvesztett utolsó árokkrész-t is visszahódítottuk. A nyugati harcvezetési a nagy Somme-csata tovább tart; a németek La Forest és a Somme közt heves harcban állnak, a folyótól délre a 20 kilométer széles arcvonalon Bar-leuxtól a Chillytől délre eső területig rohamozó ellenség ellen védekeznek. Chilly falu elveszt. A Maastól jobbra visszaverték a francziák táma-dását. Az orosz harcvezetési a tengermelléken a tüzéségi tevékenység megélelt. Ruffredo vidé-kén a Forane-csücsöt vakmerő ellentámadással visszavertük. A balkáni harcvezetési a Vojusán át-kelt oroszok ismét visszavetítették. Német és bolgár csapatok a Dobrudzában rohammal bevet-ték a Tutrahan-hídtól megerősített előállásait. Dobrics várost a bolgárok elfoglalták, lovasságuk több helyütt szétugrasztott román zászlóaljokat. Német tengeri repülőek Constanzt bombázták, va-laminat könnyű orosz tengeri haderőt. Léghajók Bukarestre és a ploestii ásványolaj-telepekre jó sikerrel dobtak bombákat.

LOHR MARIA
(KRONFUSZ)
A főváros első és legrégibb, csipkésítő, vegyítéskészítő, kezeletéző gyári intézete.
Fiók: II. Fő-u. 27. IV. Ekl-utca. 1. Harminad-u. 4. VI. Teréz-kört 3. Andrássy-út 16. VIII. József-ár. 2.
GYÁR és FŐÜZLET: VIII. Baross-u. 85. Telefon: József 2-37.

Margit-Crème
A fővárosi hölgyek kedvenc szépség szerzője, az egész világon el ismert. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és ki-váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mi-vel a Margit-Crème utánózzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményről vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-Crème ártalmatlan, szírtalan vegytiszta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett.
Ára 1 korona.
Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1 K 20 fill.
Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógyszerben, illatszert és drogus-üzletben.

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa**
ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás.
A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN.
Gyász esetben ruhafestés feketére és egyen-ruhák tisztítása soronkívül.

Női FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA POZSONYBAN.
Értelm. vizsgálat. Állás. Internát. Értelm. kíváncsi küld az igazgatóság.

Verszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják
ROZSNYAI VILÁG HIRŰ VASAS CHINABORÁT
melynek kitűnő voltát mindenki ismeri. Ki-tűnő hatásánál fogva a hasonló készítmények felülmúlja. Millenium nagy eredménnyel kitűn-tetve! Számos kiállítás díjazva. — Kis palack 2 korona 60 fill., nagy palack 3 korona 80 fill.
Készíti:
ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész, Arad, Szabadság-tér. 22.
Kapható minden gyógyszerben, illatszert és drogus-üzletben.

MEGJELENT!
A többtermelés könyve
vagy
A kisgazda tudománya
Írta: Alvinczy Mihály.
Kapható:
LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.
Ára 8 korona.

Rendeléseknél szíveskedjék lapunkra hivatkozni.
Fontos amputáltak részére
Keleti műlátai és műkezel, járó- és támpélei a legjobb-ban a világon!
Elegáns könnyű járás! Mé-rsékelt árak! Kifogástalan technikai kivitel!
Ezenkívül gyárt és rakítón tart: Cs. és kir. szabadsim. KELETI-féle
SÉRVKÖTŐKÉ
Haskötők, gummi görsef haris-nyákat, Ortopéd műtőket, ferdő nyújtók, szűkítő, Belegyógyító-készít és szűkítő amputáltak és rokkant-ak részére. Belegyógyító-készít és szűkítő amputáltak és rokkant-ak részére. Belegyógyító-készít és szűkítő amputáltak és rokkant-ak részére.
gyógyvilágy készülékek rheuma, csiz és lachia ellen szállít
Keleti J. orvosi műszer- és testgyógyító gépek gyára Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. sz.
Legnagyobb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: BUSCHBECK FARKAS, tüzér-főhadnagy, a Signum Laudis és a III. osztályú katonai érdemkereszt tulajdonosa, az északi harctéren, 29 éves korában. — SZÖGYI LÁSZLÓ, főhadnagy, a ki a polgári életben Győrött volt tanár, a délnyugati harctéren még a múlt év augusztus havában. — SIMÓ ANDRÁS, 24. honvéd gyalogezredbeli népfőlközlő főhadnagy, a budapesti honvéd helyőrségi kórházban. — KEREPÉSSY ISTVÁN, gőmörényi birtokos, tüzér, 34 éves korában, Galicziában. — NÁDASDY ANDOR, tartalékos huszárszászlós, az orosz harctéren. — Dr. CRNADAK PÁL, zágrábi ügyvéd, tüzérszászlós, az orosz harctéren. — A 17. honvéd gyalogezred tisztjei közül az orosz harctéren vívott legutóbbi harcokban a következők: FRÖSI KÁLMÁN, KÁRÁSZ BÉLA, CSOKONYAI LÁSZLÓ tart. zászlósok és KALZ LÁSZLÓ, hadapród.

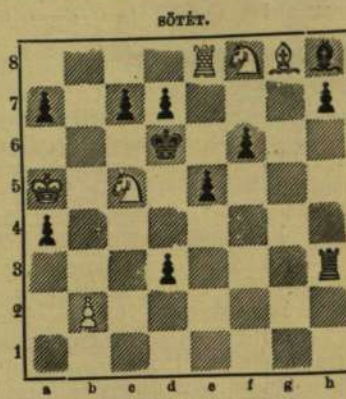
Elhunytak még a közelmúlt napokban: Csérnek és tarkói DESSEWFY ÖDÖN, nagybirtokos, 80 éves korában, Budapest. — Kolozsvári Kiss István, földbirtokos, Kiskunhalas város volt országgyűlési képviselője, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, városi képviselő, 70 éves korában, Kiskunhalason. — SÁGHY GYULA, Somorja kerület országgyűlési képviselője, az egyetemes függetlenségi és egyetemes párt alelnöke, 72 éves korában, Budapest. — ROSZIVÁI ISTVÁN, preláus, az esztergomi főkegybirtokos, 72 éves korában. — HALÁSZ KÁROLY, császári és királyi tábornok, a vaskoronarend lovagja, 70 éves korában, Baján. — Martonfalvai SZABÓ BÉLA, posta- és távirat-főigazgató, 71 éves korában, Budapest. — Egri SZÉPLAKY LAJOS, a rimaszombati református egyház tanácsagja, 67 éves korában, Budapest. — SZENT-IVÁNYI KÁROLY, műlakatos, városi törvényhatósági bizottsági tag, a szatmári ref. egyház-tanács tagja, a szatmári gazdasági és iparbank igazgatója, stb., 71 éves korában, Szatmár-pémetiben. — VASVÁRI MÓN, háztulajdonos, 66 éves korában, Budapest. — Dr. KAUFER, Pécs város kórházának igazgató-főorvosa, 58 éves korában, Budapest. — HALBRÖHR SÁNDOR, 54 éves korában, Szabadkán.

Özv. HORNOSTEL ALBERTNÉ, szül. Pest Vilma, 80 éves korában, Budapest. — HEINRICH GUSTÁVNÉ, szül. Csengery Olga, az Akadémia főtitkárának neje, Csengery Antal leánya, Budapest. — Özv. tubolyzseghi TUBOLY LIPÓRNÉ, szül. nagymádi várbogay Bogay Adél, Siófokon. — Özv. földéaki

NÁVAY JÁNOSNÉ, szül. rottaresti Dobsa Paulin, 78 éves korában, Budapest. — Tabodi és fokesházi TABODY BERTA, Budapest. — Özv. FEJÉR MIKLÓSNÉ, szül. érezdori Szodora Gizella, Budapest.

SAKKJÁTÉK.

3021. számú feladvány Branne Resselől.

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

3018. sz. feladvány megfejtése Lindquist C.-től.

- Világos. Sötét.
1. Vh1-a8 — Hd2×e4
2. Va8-d5 + stb.
1. He3-b5 +
2. Hd4×b5 stb.
1. Ke5×e4
2. Va8-c8 + stb.
1. d7-d6 (d5)
2. Va8-c6 + stb.

Helyesen fejtették meg: A „Budapesti Sakk-kör” (Budapest). — Hoffbauer Antal (Léptővár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bácsi Péter (Budapest).

Szerkesztői üzenetek.

Hindenburg. A nagy hadvezér különös költöt érdemel; az ilyen rigmus nem méltó hozzá.

Kirándulás. Valami diáklapban egész jól elkelt, nekünk nem való.

A lengyelek. Rég elkopott, ma már nem is aktuális, vagy másképp aktuális szövegeket ismétlünk igen ügyefogyott versekben.

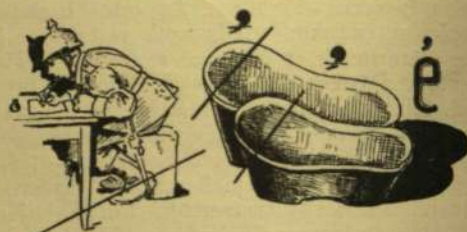
EGYVELEG.

* A villamos kivilágítás a háborúban, a katonák használatában roppant elterjedésre jutott. Csak Londonban két gyárban nem kevesebb, mint két millió ilyen lámpához való batteriát készítettek, holott a háború előtt mindössze 50,000 ilyen batteria készült az egész angol birodalomban.

* Nevezetes régi zongora-gyűjteményt adományozott az amerikai nemzeti múzeumnak egy Worch Hugó nevű gazdag gyűjtő. Van benne néhány zongora a 18. század második feléből s hetven zongora Európa és Amerika összes nevezetesebb gyárából.

Belátással bíró anyák, kiknek gyermekeik egészsége szívükön fekszik, nem eléggé figyelmeztethetők a fogak ápolására. Rosszul ápolott fogak fájdalmakat okoznak, melyek aztán a gyermeknek lehetetlenné teszik, hogy az iskolában a kellő figyelmet tanulmányának, nem figyelik az előadást, helytelenül éri azt meg stb., aminek következményei rossz bizonyítványban, otthoni megkezdésében, a gyermek szofogadatlanságában mutatkoznak, amely sajnálatos körülmények azonban, a fogak és szájnak kellő ápolása által kiküldhetők. Közel 30 év óta nélkülözhetetlennek bizonyult, az egész világon olyannyira ismert Sarg-féle Kalodont érme és Kalodont szájvizet nem eléggé ajánlható minden anyának, kedvenceinek ápolásánál. Sarg-féle Kalodont gyógyszerárakban, drogeriákban, parfümeriákban és az összes idevágó szaküzletekben kapható.

KEPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 32-ik számában megjelent képtalány megfejtése; Törvényjavaslat.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV. Vármege-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR

VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvtárban

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő
versei

ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-út 21.
és minden könyvtárban

Most jelent meg
Kerpely Béla könyve:

„Nimródok a fronton”

Mulatságos vadászese-
tek a nagy háborúból.

Vadász millióban tartott haditudósítások, melyek a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik.

A diszes kiállítású kötet

= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f.)

Megrendelhető: a „NIMRÓD”
képes vadászújság kiadóhivatalában,
Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.

Fronton levő hozzátartozójának nem
költhet ennél kedvezőbb olvasmányt!

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Juliusi sorozat:

IBSEN:

ROSMERSHOLM.

Szinmű 4 felvonásban. Fordította Ambrus Zoltán.

(820—822.) Ára 90 fillér.

RUDOLF HERZOG:

AZ ÓRIÁS. Fordította Benedek Marcell.

(823.) Ára 30 fillér.

RIEDL FRIGYES:

Shakespeare és a magyar irodalom.

(824.) Ára 30 fillér.

Megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-T.
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

hegedű-garnitúrákat
szállít
WÄGNER
„Hangszer-Király”
Budapest, József-körút 15.
Hejéde garnitúrák 20 koronától
100 koronáig. — Nagy árjegyzék
ingyen! „Wagner” névre ügyelni!
Előleg kifizendő.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZÚJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb”

című egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyészési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

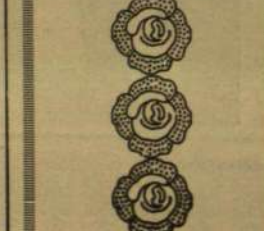
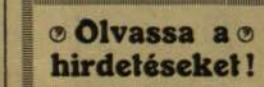
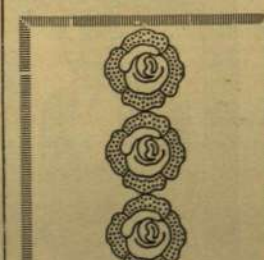
Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félfévre 7 kor., negyed-
évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

Rendeléseknél
szíveskedjék
lapunkra hivat-
kozni.

A Magyar Könyvtár

kaszetta kiadása.

Ambrus, Heltai, Kafka, Kóbor, Krúdy, Lakatos,
Molnár, Sebők, Szini, Szöllősi

64 elbeszélést 10 kötetben,

külön-külön kötésben, színes borítékkal.

A tíz kötet egy kaszettában ára 6 K.

MAGYAR KÖNYVTÁR
A FRONTRA!

Tíz füzet, tartalmaz 64 kitűnő elbeszélést.

Ára tábori csomagolással együtt 3 K.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit
örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei
a világháborúban

WOINOVICH EMIL
cs. és kir. gyalogsági tábornok
vezetése alatt szerkesztette
VELTZE ALAJOS
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.
hadileveljáró osztályfőnöke.

Közreműködtek:
REICH ÁRPÁD
m. kir. honvédtusárok-alezredes
BENEDEK ELEK és
BENEDEK MARCELL

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet
Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Előszóval ellátta:
GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeit írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSŐ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban.

Most megjelent
érdekes ujdonság:

A sárga kérdés

Emberföldrajzi és
politikai tanulmány

Irta: SEBŐK IMRE dr.

Ára 1 korona 50 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban

A
Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmévilága. I. Gaal
Jenő, Beöthy Zolt., Prohászka Otto-
kár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné,
gróf Andrássy Gyula tanulmányai.
Kötve K 1.60

2. A szikratáviró. A. Slaby tanárnak a
német császár előtt tartott felolvasásai
után átdolgozta Kreuzer Géza mérnök.
Kötve K 1.20

3-4. A természettudomány fejlődé-
sének története. Két kötet. Irta
Wilhelm Bölsche, ford. Schöppfin Aladár.
Kötve K 2.40

5. Kant-Breviarium. Kant világné-
zete és életfelfogása. A művelt ember
számára, Kant irataiból összeállította
dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula.
Kötve K 1.60

6. Az emberiség jövője. Irta Heinrich
Lhotzky, fordította Schöppfin Aladár.
Kötve K 1.20

7. A vagyon tudománya. Irta I. A.
Hobson, fordította dr. Sidó Zoltán.
Kötve K 2.—

8. A szociológia vázlata.
Irta G. Palante, ford. dr. Mikos Lajos.
Kötve K 1.60

9. A tömegek lélektana. Irta Le Bon,
ford. Balla Antal. Kötve K 2.—

10. Rodin beszélgetései a művé-
szetről. Összegejtötte Paul Gsell,
ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20

11. Henri Bergson filozófiája. Irta
René Gillouin, ford. Farkas Zoltán.
Kötve K 1.20

12. Széchenyi eszmévilága. II. kötet.
Apáthy István, Imre Sándor, Pauler
Akos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor,
Gaal Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60

13. A francia irodalom főirányai.
Irta G. L. Strachey, angolból ford.
Schöppfin Aladár. Kötve K 1.60

14. A világegyetem élete. Irta Svante
Arrhenius, fordította Polgár Gyula.
Kötve K 2.—

15. Az ember helye a természetben.
Irta Lenhossék Mihály dr. Kötve K 1.60

16. Az élet értelme és értéke. Irta
Rudolf von Eucken, ford. Schöppfin
Aladár. Kötve K 2.—

17. A gondolatszabadság története.
Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor.
Kötve K 2.—

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Két kiváló író
legújabb munkája!

Bűbájosok

Novellák

Irta Kosztolányi Dezső

Ára 3 K 50 f

Tavaszi játék

Regény

Irta Lakatos László

Ára 3 K 50 f

A Franklin-Társulat kiadása

Kaphatók minden
könyvkereskedésben

Érdekes ujdonság!

A
legyőzhetetlen
ország

Irta: Dödy

Ára 2 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtárban

38. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 17.

Szerkesztőségi iroda: IV. Várnegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyed évre — 5 korona.

A Világkrónika-val
negyed évenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

ORSOVA A TEKIAI PARTÓL NÉZVE — Erdélyi fényképe.